

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Ime ali: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklici, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravitelstvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Kmalova ulica št. 5, pritično. — Telefon št. 314.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 180—	celoletno	K 240—
polletno	90—	polletno	120—
3 mesečno	45—	3 mesečno	60—
1	15—		20—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.

Na samo pisemna naročila brez posilne denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Kmalova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.

Požnina plačana v gotovini.

Pomnožimo svojo delegacijo!

Do dolgo časa že se pripravljala italijanska vlada na pogajanja z Jugoslovenci in se dela koncilijantno, lojalno, miroljubno, vso prevzeto najplemenitejših namenov, da bi že zakraljeval sporazum ob Jadranu, ki bi dal miru tudi notranji Evropi. Ofic. vesti, ki pridno prihajajo v javnost, povdarjajo to dan na dan, brez prestanka. Zato pa so sumljive in zato moremo sklepati, da za pripravi ni v resnici tiste koncilijantnosti, lojalnosti in miroljubnosti, ki se oficijelno tako povdarja, marveč da se skrivajo v ozadiju načrti, ki bi uresničeni hudo zadeli Jugoslovence in ogrozili srednjeevropski mir.

Te dni je bil pri Giolittiju admiral Millo. Pobratim D' Annunzija je admiral Millo in prisegel je, da nikdar ne prepusti Dalmacije Jugoslovenom. Velik vpliv ima na mornarico in italijanski mornarji izjavljajo, da ne odidejo izpred dalmatinske obale, ako se ne pripoji Italiji. Razdeljeno imata delo. D' Annunzio čuva zasedeno ozemlje v zgornjem delu. Millo pa v spodnjem, in oba hočeta izvedbo londonskega pakta na Reko. Kakor hitro bi se kaj okrhili njuni sklepi, sta pripravljena nastopiti proti ital. vladi in na svojo roko držati zasedeno ozemlje. Kak je mogel biti pogovor admiral Millo z ministrskim predsednikom? Iz Rima poročajo sicer, da je Giolitti, star in dober prijatelj admiral Millo, apeliral na disciplino, katero mora poznati tudi admiral, in na njegovo priznano udanost narodni stvari, in tako naj se čast vojakov in srce patrijota ukloni vsem drugim čustvom, kadar pride čas, da treba v interesu države pretrpeti tudi kako žrtev, čeprav je obična. Lepo je tako razlaganje domovinskega čustva, ali opetovano že smo čuli tako razlaganje, za katerim pa ni bilo še nikdar uresničenja. Ne moremo si misliti, da se bo ponosni, samozavestni poveljnik ob dalmatinski obali Millo kar čez noč prelevil v ponižnega državnega funkcionarja, ki bo leno pokoren ministrskemu predsedniku odpotoval v Dalmacijo z namenom, povsem nasprotnimi onim, ki jih je gojil in katera so ga dvigala visoko nad vrhovno oblast v Rimu. Giolitti je premeten državnik. Zato se z Millo ne bo sprl. Oficijelno se bo lepo v prijetno donečih

frazah naglašala italijanska pripravljenost za pogajanja, za to oficijelnostjo pa se utegnejo skrivati Giolitti - Millo - D' Annunzijeve načrti, ki treščijo na dan, kakor hitro se ne zgodi vse, kar zahtevajo intransigenti v Italiji. Oficijelna Italija lahko sklene tudi kak sporazum z Jugoslovci, ali intransigence ga ne priznajo in italijanska vlada poreče svojim zaveznikom: vidite, tako stoji stvar! Odločite!

Iz italijanskega časopisa je razvidno, da upajo vladni krogi na tak sporazum, kakor ga bodo oni hoteli imeti, in sicer nemalo vsled tega, ker prideo z zun. jugoslovenskim ministrom dr. Trumbićem samo taki možje, ki niso intransigenti in imajo voljo, doznati sporazum na vsak način. Tako namreč izjavljajo italijanski listi, ki smatrajo za nepopustljive v jadranskem vprašanju samo Slovence in Hrvate, o Srbiji pa sodijo, da bo z njimi tozadevno lažje govoriti. Italijani se varajo. Nikakega dvoma ni, da bodo imeli jugoslovenski delegatje čisto določena navodila in da ne morejo stopiti pred italijansko delegacijo s popustitvami, ki bi vrgle Jugoslavijo ob tla pred italijanskim gospodstvom na morju. Tega ne bo ne sedaj in nikdar, pri nikakih pogajanjih, pa četudi bi ne bilo poleg direktnih zastopnikov našega Primorja. To naj si Italijani zapomnijo in naj nikar ne mislijo, da smo kratkomočno kapitulirali v jadranskem vprašanju pa si sami pristigili bodočnost.

Za pogajanja pa se Italijani prav glede na našo delegacijo pripravljajo z vedno večjo silo. Sedaj so pomnožili svojo delegacijo in k pogajanjem pride tudi italijanski zastopnik Primorja Salata. Prav zato, ker ni v jugoslovenski delegaciji nobenega Slovenca, kakor so ga pričakovali in se naravnost čudili, da ga ni, so pa oni pozvali v svojo delegacijo eksperta za Primorje. Salata bo vedno na razpolago za polnopravne razne značaja glede zas. ozemlja, zlasti glede Istre in Goriške pa Notranjske in delegatje bodo že znali dobiti priliko, ko se bo mogel ozlastiti Salata s svojimi protislovenskimi polasili. Ne bo na v takih služajih potrebnega protipolasnila. Kdo bo imel škodo? Pa le mi! Za

spodnji del Jadrana bo navzoč dr. Trumbić, za podrobnosti, ki bodo silno važne v zgornjem delu, pa naj ne bo nikakega našega eksperta? Italijani računajo na to, da bo veljalo Salatoovo mnenje. To pa ne sme obveljati, ker ne bo v nobenem slučaju pravično.

Italijani hočejo nas grdo ukiniti. Zato so pomnožili svojo delegacijo in postavili v njo še zastopnika Primorja. Oboroženi so na vse strani proti trem delegatom jugoslovenske vlade. Ukiniti se ne damo. Zato pa pomnožimo nemudoma svojo delegacijo!

Izveščavanje inozemstva.

(Pismo Slov. Narodu).

U Beogradu, 30. okt.

Čini se, da se u našim novinskim krugovima, naročito u beogradskim, vrlo malo brinu za izveščavanje inozemstva o naših prilikama kao i za primanje pouzdatih vesti iz inozemstva. Doživljeli smo taj absurd, da je beogradska štampa primala tendenciozne izveštaje iz Beča o Koroškoj i — uvrštavala ih bez ikakvih skrupula.

Protesti »Slovenskoga Naroda« odjeknuli su ipak na kompentnom mestu. Sad se radi o tome, kako da se na praktičan način provede organizacija izveščavanja i primanja vesti na području čitave kraljevine. Iz redova vanstraničkih poslanika, rodom iz okupiranih krajeva, saznajem, da su već uzete u obzir neke ličnosti, kojima će se povjeriti ta akcija. To su dva narodna radnika, poznata sa svog nesebičnog rada u okupiranom teritoriju i u Primorju.

Organizovanje te službe provele bi se na ovim principima:

1. Treba podići u inozemstvu ugled naše kraljevine prema interesima naše spoljne politike. Toj svrsi poslužiće objektivno, stvarno i istinito izveščavanje o svim našim prilikama i brzo suzbijanje netočnih vesti inostrane štampe, naročito talijanske. Naročita pažnja posvećivaće se događajima u onim našim teritorijama, koje će potpasti pod tuđu suverenitet.

2. Izključene su svake veze sa spekulativnim stranim novinskim agencijama, kojima je cilj plasiranje tuđeg kapitala u bogatoj Jugoslaviji.

3. Središte akcije biće u inostranstvu. Podržavice se najbrže i najkraće veze sa Beogradom, Zagrebom i Ljubljanom te sa centrima svih evropskih država, naročito slovenskih.

4. Čitava organizacija nije ni pošto zvanična, već privatna, jer se

pokazalo da zvanični dopisni uredi ne postizavaju i ne mogu postići željenog cilja. Inostrana štampa pa nerado ili sa izvjesnom skepsom prima vesti iz zvaničnih krugova.

Kad dodje do konačnog realizovanja tog projekta, izvestićemo — bude li potrebno — potanje o toj organizaciji. Treba primjetiti, da je velika šteta, što se s tom akcijom nije pečalo mnogo ranije, naročito prije plebiscita u Koroškoj i prije direktnih prezovora s Italijom. Savjestno i solidno izveščavanje inostranstva moglo je povoljno uticati na razvoj prilika, a možda i samih pregovora.

Jugoslavija se danas već nalazi u oštroj vatri izbornih borbi. Nije isključeno — mi smo djeca temperamentnog juga — da će izborna trzavica ispoljavati u oštirim, a verovatno i preoštrim oblicima. Ako niko drugi, a ono će sigurno italijanska štampa donositi izmišljene izveštaje o krvavim nemirima, revoluciji, pokolju, republikanskim manifestacijama itd. Zato bi bilo umjestno, da se čim prije ostvari osnova za pouzdanu i brzo izveščavanje inozemstva.

»Jugoslavenska Matice« i »Jadranski Zbor« poduprijuće to nastojanje, a pokretači neka budu uvjereni, da ih nrate simpatije i naklonost svih velikih jugoslovenskih dnevnika.

Vabilo

na

volilni shod

kateri se vrši

v petek, dne 5. novembra 1920 ob 8. uri zvečer v dvorani Unionske.

Na shodu govorijo kandidati Jugoslovenske demokratske stranke za ljubljansko volilno okrožje: dr. Ivan Tavcar, prof. Josip Reiser, Ivan Mohorič in dr. Albert Kravcer.

Náčelstvo J.D.S.

Fran Govekar:

Jubilej hrvatske Talije.

Jubileji so milnikji ob cesti našega kulturnega napredovanja; ob njih se za hipce ustavljamo, se ozremo nazaj in odkorakamo tem pogumne dalje. Tak kulturni milnikji je 50letnica hrvatske opere in 25letnica novega gledališkega poslojpa v Zagrebu.

Borba za narodno gledališče je bila Čehom kakor Slovencem in Hrvatom predvsem borba za pravice narodnega jezika. Gledališče je barometer narodne svobode. Kakor se je na tem barometru srebro dvigalo, nižalo, zopet dvigalo in je končno vendarle ostalo na neki višini, prav tako je narod napredoval, nazadovaval, zopet napredoval ter končno obstal na neki stopnji svoje kulturne in politične svobode. In zdaj naj stopa mirno dalje, višje in višje!

Čehi so imeli spočetka le nemške in laške gledališke predstave. In imeli smo jih Slovenci in Hrvati. In povsod so bili diletantje v družbi pesnikov ali rodoljubnih inteligenov, ki so se borili postopoma za narodni jezik na gledaliških deskah. Od leta 1771 so se Čehi že potezali

za češke gledališke predstave in od leta 1786 so jih resnično semtertita tudi že doživeli: Slovenci so bili srečni, da so smeli v dobi 1770—1780 poslušati sredi laške opere z ljubljanskega odra vsaj kratko slovensko pesem, ki jo je — gotovo za dobro nagrado — podtaknil baron Žiga Zois laškemu pevcu ali pevki: Hrvatje na so slišali prvič svoj jezik na zagrebškem odru sredi nemške lokalizirane igre »Die Magdalena« Grotte bei Ogulin« šele 7. januarja 1832: peli so Ferd. Livadičevu budnico »Još Hrvatska ni! propala...«

Prva važna slovenska dramska predstava je bila dne 28. decembra 1789, ko so po Zoisovi zaslugi igrali odlični, že dokaj spretni ljubljanski slovenski diletantje Linhartovo lokalizirano veselico »Županova Mica« v starem, 1887. leta pogorelem gledališču; prva hrvatska dramska predstava pa se je igrala v zagrebškem starem gledališču na Markovem trgu (v današnjem mavstratnem poslojpu) šele 10. junija leta 1840: igralci so bili srbski (!) igralci iz Novega Sada, ki so jim pomagali nekateri zagrebški diletantje. Predstavliali so Ivana Kukuljevića junaško dramo »Juran i Sofija«.

Slovenci so igrali pozneje še Linhartovo prireditve Beaumarchaisove komedije »Veseli dan ali Matt-

ček se ženi«, l. 1803. V. Vodnikov prevod »Tinček Petelinček« (Kotzebue) in 28. marca 1822 so predstavljali nemški igralci Kotzebueovo posloveneno veselico »Golfani stavec«. Potem celih 26 let — do 8. jun. 1848 ni bilo več slovenskih predstav!

Srečnejši in energičnejši so bili Hrvatje, ki so imeli vsaj precej stalno dramo. Toda tudi Hrvatje so se morali od l. 1840 dalje še dvajset let boriti z nemškimi sezonami in laškimi stagionami. Šele 24. novembra 1860 so hrvatski diaki razbili poslednjo nemško predstavo v Zagrebu ter tako pokrčili pot stalnim in edino hrvatskim predstavam!

Slovenci smo ostali v kotu do leta 1892. Takrat smo šele smeli v novem gledališkem poslojpu igrati vsaj dvakrat na teden. Le počasi smo napredovali v številu tedenskih predstav. Deželni odbor je ščitil nemške igralske družbe in odiral slovensko Dramatično društvo prav do leta 1909. Takrat šele se mi je posrečilo, prenositi deželni odbor, da smo smeli Slovenci igrati štirikrat na teden. S tem je postal ravnatelj Richterji nadaljni obstanek v skupnem gledališkem poslojpu vzlic vstopovanjem v celiskem gledališču zmotno in fizično nemogoče. Ali Nemci so si zgradili svoje novo gledali-

ško poslojpe v Gradišču ter so igrali v njem do zime leta 1918. Igrali so vso vojno dobo, med tem ko Slovenci sloh nismo imeli — štiri dolga leta! — nikakih predstav, naše gledališče je moralo služiti za »Kino Central«.

Šele po prevratu, koncem leta 1918, so slovenski diaki in goriški begunci razbili poslednjo nemško predstavo v novem gledališču. Teden dni nato sem po naročilu Slovenskega gledališkega konsorcija v družbi tedanjega opernega šefrežiserja VI. Mareka prevzel nemško gledališče za slovensko dramo.

»Zgodovinski hip!« je vzklikal Marek v trenutku, ko sva prestopila — prvič v svojem življenju — praz poslojpa, ki je bilo dotle glavna trdnjava trdoživega kranjskega nemštva.

58 let prej torej so se rešili v Zagrebu nemški predstojniki, ki smo se jih Slovenci v Ljubljani; a tudi prvo hrvatsko opero so imeli Hrvatje že 28. marca 1846 (Lilinskega »Ljubav i zloba«), medtem ko se je pela prva slovenska dr. Beniamina Inavca enodejanska opera »Tinčnik« prvič šele 4. februarja 1866, a A. Foersterjeva dvedejanska opereta »Gorenjski slavček« šele 27. aprila 1872. Prva opera

Stoletnica »Kranjske hranilnice«.

Dne 4. novembra tega leta praznuje Kranjska hranilnica redko slavnost stoletnega obstoja. Ta dogodek nam daje povod, da podamo naši javnosti kratko sliko o delovanju tega za gospodarski razvoj naše dežele zelo pomembnega zavoda.

Ustanavljanje hranilnice se je pričelo v drugi polovici 18. stoletja. Na ozemlju prejšnjega avstrijskega cesarstva je bila najstarejša »Prva avstrijska hranilnica« na Dunaju, ki je pričela z delovanjem dne 4. oktobra 1819. V tistem času so šteli na Nemškem 21, v Švici 18, na Angleškem pa celo 285 teh zavodov. Takoj za dunajsko se je ustanovila leta 1820 »Kranjska hranilnica« v Ljubljani. V Ljubljani so po nasvetu guvernerja grofa Sweerta-Sporka takratni župan Janez Nep. Hradecky in meščanje Caspar Candutsch, Franc Galle, Georg Mülle, Josip Seunig in Josip Friderik Wagner sklenili ustanovitev hranilnice. V svoji vlogi na deželno vladu so izjavili, da nameravajo osnovati v Ljubljani človekoljubno društvo, ki bi vsem ljudem, tako višjim kakor nižjim slojem, nudili priliko, da svoje prihranke varno in koristno naložijo tako, da razpolagajo z njim v slučaju potrebe, če se pripeti bolezen ali nesreča, in v starosti. Po potrditvi začasnih pravil — dne 20. oktobra 1820 — so objavili ustanovitveni vabilo k pristopu k hranilničnemu društvu, ki se mu je odzvalo lepo število uglednih ljubljanskih meščanov. Dne 4. novembra pa je pričelo društvo svoje posle v akromni sobici, ki mu jo je dal na razpolago društveni član Fran Galle v svoji hiši št. 2 na Mestnem trgu. (V tej hiši, ki je sedaj last mestne občine, je bila pozneje nastanjena tudi Mestna hranilnica ljubljanska).

Hranilnica se je imenovala do l. 1828 »Ljubljanska hranilnica«, od tedaj do leta 1844 »Lirska hranilnica« in od leta 1915 dalje »Kranjska hranilnica«.

Pravila, sestavljena po vzorcu društva Leopoldstädter Sparkasseverein, so bila končno potrjena dne 1. marca 1822 in so njih načela še danes v veljavi. Najnižji znesek, ki se je sprejemal v obrestovanje, določili so je na 25 krajcarjev in najvišji na 100 goldinarjev konv. rednosti. Pozneje pa se je sprejemala vsaka svota. Obrestna mera za vloge je bila prvotno 4%. Denar, ki se je vložil, uporabljal se je v zmislu pravil v prvi vrsti za posojila na posvesta, deloma pa za posojila na vrednostne papirje in na menice ter končno tudi za nakup pupilarno varnih papirjev. Glavna skrb ravnateljstva je bila, da je moglo redno zadostovati vsaki zahtevi po izplačilu vlog.

na slovenskem odru je bila Blodkova češka enodejanka (v dveh oddelkih) »V Vodnjaku«, ki jo je poslovenil, našundiral in dirigiral Fran Gerbič ter je doživela slovensko premijero 25. marca 1889. Prva slovenska opera je prišla na oder šele 10. dec. 1892: bila je zopet dr. Beniamina Inavca lirska opera »Te-harski plemiči«.

Toda tudi Hrvatje so koncem l. 1848 padli nazaj v staro temo in zopet so zavladale tuje, nemške, madžarske, a zlasti laške opere. Šele l. 1863 sta začela Josip Freudenberg in Dimitrij Demeter uprizarjati Offenbachove operete s hrvatskimi pevci in pevskami. Dr. Milan Ogrizović poroča v svoji najnovejši knjigi »Hrvatska opera« (1870—1920): »Opereta se držala sve više i sve tače do početka opere, a i dalje. Demeter je ipak imao pravo, kad je pred estetskom kritikom onog vremena branio operetu kao preteču (predhodnik) opere. Ali ona nije ostala samo preteča, nego i vjerna pratilica opernog in dramskog repertoara, koju su kao nužno zlo u borbi protiv deficita gajili svi upravnici sve do najnovijeg vremena.«

(Konec prihodnjic.)

Vložno stanje se je dvigalo zelo počasi. Do 31. decembra 1890. je vložilo 151 strank 3801 goldinar, konec leta 1891. so znašale vloge 12.184 konv. den., leta 1892. 127.179 fl., leta 1893. se je prekoračil šele prvi milijon, leta 1897. pa drugi milijon. Šele od leta 1899. dalje je opaziti hitrejši razvoj. Leta 1895. je naraslo stanje vlog na 9.710.048 fl., leta 1896. na 20.691.464 fl. in leta 1899. na 30.889.814 fl. Najvišje stanje se je doseglo leta 1905. z zneskom 69.690.161 K. Danes je hranilni vlog nad 68 milijonov kron.

Več nego 60 let je bila »Kranjska hranilnica« edina hranilnica v deželi. Šele leta 1882. je bila ustanovljena »Koroška hranilnica« in leta 1887. »Mestna hranilnica ljubljanske«, potem pa so sledile še druge hranilnice po deželi.

Zunanje politični dogodki in vojne so vedno neugodno uplivale. Tako so mnogi vlogi dvignili vlagatelji v letih 1831, 1848, 1859 in 1866. Največji je bil naval na hranilnico v letih 1908/1909, po znanih septembarskih dogodkih. Takrat je bilo dvignjenih več nego 20 milijonov kron.

Leta 1838. je postala sobica v Galjetovi hiši pretesna, zato je sklenil občinski zbor, kupiti in prezidati za uradne svrhe Grošljevo hišo na Poljanski cesti (danes se nahaja tam finančno ravnateljstvo).

Leta 1833. je hranilnica razširila svoj delokrog z ustanovitvijo zastavilnice, ki je obstajala do leta 1909. Leta 1873. se je osnovala pod okriljem »Kranjske hranilnice« kreditno društvo, ki še danes uspešno deluje v prid trgovcem in obrtnikom. Leta 1889. je bila ustanovljena starostna hranilnica, ki ima namen poslom in tovarniškim delavcem, stanujočim v ljubljanskem okolju, nuditi posebne ugodnosti pri obrestovanju. Udeleženci starostne hranilnice dosežejo namreč za svoje vloge do 9% obresti. Pripevki, ki jih je hranilnica dovolila udeležencem starostne hranilnice, znašajo doslej 357.000 K. Da podkrepiti varčnosti zlasti med mladino, uvedla je hranilnica leta 1907. domače hranilnice, ki so se hitro priljubili. L. 1911. pa so se uvedle nagrade za dolgotrajne posle, ki so hranilnični vlagatelji.

Leta 1839. je dosegel rezervni sklad vsoto 38.721 goldinarjev, to je bil dvajseti del (5%) takratnega vloženega denarja v znesku 769.439 fl.

Po pravilih je bila sedanja hranilnica upravičena, del distega dobička vporabljeni za dobrodelna darila. Te pravice se je posluževala v vedno rastoči meri in je do sedaj izdala v te svrhe 8 milijonov 761.000 K. V začetku so bila darila seveda zelo skromna, tako se je izdalo za nje v letu 1839. samo 300 fl., do konca 50. leta dvajsetega obdobja, to je do leta 1870., samo 112.000 fl. Mestni reveži, hiralci, revni učenci, razne kulturne naprave (šole, cerkve, gasilna društva itd.) in gospodarski nameni so se vpoštevati pri razdeljevanju daril iz letnih dobičkov. Izmed večjih daril imenujemo naj se prispevki za zgradbo otroške bolnice, deželne bolnice, muzejskega poslopja, deželne (sedaj operne) gledališča, poštne poslopja, gledališča v Gradišču (kjer je sedanje dramsko gledališče), Marijanišča, Lichtenturnovega zavoda, poslopja filharmonične družbe, moške in ženske bolnice v Novem mestu, mestne artiljerijske vojašnice ljubljanske, za stavbo zdravilišnega doma na Bledu itd. Največjo svoto je Kranjska hranilnica porabila za ustanovitev zavetišča za neozdravljive, ki se je leta 1903. otvorilo v lastni stavbi na Stari poti. Za to ustanovo se je podaril v večletnih obrokih znesek 1 milijon 500.000 K. V zavetišču je nastanjenih in preskrbljenih 50 neozdravljivih bolnikov. Od leta 1888. dalje je hranilnica s cenejšimi posojili in prispevki k ustanovitvi stroškom pospeševala ustanovitve zadrage, ki so hitro vzcvetale po vsej deželi. Istega leta se je ustanovilo po nasvetu hran. vodstva društvo za zgradbo delavskih hiš, kateremu je hranilnica z izdatnimi podporami omogočila zgradbo 10 prijaznih hiš, kjer biva v zdravih stanovanjih 81 strank. Leta 1893. je započela hranilnica veliko akcijo za obnovitev vinogradov v krškem okraju, ki jih je upoštevala trna uš. Hranilnica je dala vinogradnikom na razpolago mladike in jim je plačevala nagrade. Do leta 1899. ko se je ta akcija zaključila, je bilo s pomočjo »Kranjske hranilnice« več nego 800 vinogradov obnovljenih. Za sadike in za nagrade je porabila hranilnica približno 30.000 K.

V proslavo svojega 75letnega obdobja je sklenila hranilnica l. 1895. porabiti vsoto 600.000 K. za 3% posojila manjšim kranjskim mestom in trgovcem v svrhu olajšave zgradbe vodovodov in bolnic. Da pomaga hišnim posestnikom, katerih hiše je poškodoval potres, je hranilnično društvo leta 1895. sklenilo, dajati potresna posojila brez dovoljene meje pupilarne varnosti in naložiti za primer izgub iz teh posojil posebni rezervni sklad. Hranilnica je dalje ustvarila več dijaških ustanov za realce, obrtne učence in tehnične ter ustanovo za onemoglo vdovo in otroke bivših trgovcev in obrtnikov.

Vsled zaupanja, ki si ga je pridobila »Kranjska hranilnica« tekoma svojega obstoja, pa ji je izročilo več dobrotnikov premoženje, da ga upravlja in dohodke porablja v dobrodelne svrhe.

»Kranjska hranilnica« je mnogo pripomogla, da se je opešalo ljubljansko mesto. V proslavo svoje 50letnice je sklenilo hranilnično društvo zgraditi poslopje za nastanitev realke ki jo

ni. Leta 1880. se je dozdala uradna palača v novootvorjeni Knafljevi ulici. S to stavbo je dala »Kranjska hranilnica« izpodbudo, da se je potem v bližini njene palače razvil nov del mesta, ki je ljubljani v kras. S stavbo svojih hiš in gledališča v Gradišču je omogočila, da se je prej zelo ozka ulica brez stroškov za občino razširila in da se je tudi ta zanimarjeni del mesta opešal. Tudi ob Senti Jakobem mostu je na lastne stroške podrla staro hišo pred vrto, ki spada k njeni Virantovi hiši in je ogradila ta vrt z lično ograjo. S prispevkom, ki ga je dala hranilnica za zgradbo novega župnišča pri Sv. Jakobu, je končno tudi omogočila razširjenje Rožne ulice na njenem najbolj ozkem mestu. Največjo zaslugo za

gospodarstvo prejšnje dežele Kranjske pa si je pridobila »Kranjska hranilnica«, ko je s svojimi sredstvi financirala zgradbo dolenjskih železnic. Razun vsote 400.000 K. ki jo je porabila za nakup osnovnih dolin Dolenjskih železnic, je prevzela pod pogoji, zelo ugodnimi za novo železniško podjetje, vse prioritete obveznice, ki jih je izdala dolenska družba Dolenjskih železnic, v nominalnem znesku 13 milijonov kron.

Ta dejanja jasno govore in »Kranjski hranilnici« mora se priznati, da si je stekla za procvit naše dežele zelo veliko zasluge. Četudi se je njen sijaj vsled političnih borb v zadnjih desetletjih nekoliko zatomil.

Politične vesti.

== Shod demokratske stranke v Celju. V nedeljo dopoldne se je vršil v celjskem »Narodnem domu« volilni shod demokratske stranke. Shodu je predsedoval predsednik okrajne organizacije demokratske stranke dr. Kalan. Kot prvi govornik je nastopil dr. Gustav Gregorin, kateremu so zborovalci priredili iskrene ovacije. V svojem govoru je predvsem naglašal, da je treba našo državo konsolidirati. Konsolidirati pa se da država samo s smotrenim in poštenim delom, ne pa z zabavljanjem in neumnim kritiziranjem. Naša država še sicer nima trdnega črtnih mej, vendar pa so življenske razmere v Jugoslaviji take, da nas zavidajo vsi sosedi. Čim zavladajo red in se ustalijo meje, bo se država lahko uspešno razvijala in dani bodo vsi predpogoji za dobrobit vseh narodnih slojev. Treba bo predvsem rešiti razna prečja gospodarska vprašanja in dati državi takšno ustavo, ki bo odgovarjala državnim in narodnim interesom. Na to je govoril minister dr. Vekoslav Kukovec, ki je v obsebnem govoru razpravljal o uradniškem, trgovskem, obrtniškem in delavskem vprašanju. Njegova izvajanja so vzbudila splošno pozornost in odobravanje. Kot tretji govornik je nastopil Ivan Prekorski, ki je razpravljal o narodnem delu, ki ga je izvršila demokratska stranka v Sloveniji. Na shodu je bilo navzočih par narodnih socialistov, ki si pa niso upali shoda motiti.

+ Klerikaleci se zavedajo, da nič več ne stoji med ljudstvom na tako trdnih tleh, kakor pred vojno. Vedo prav dobro, da jim je dober del slovenskega ljudstva, ki so ga prej vodili na vrvi, okrenil hrbet in si poskal novo politično orijentacijo. Boje se, da bi pri volitvah v konstituantno ne izgubili večine, za to so njihovi listi že sedaj započeli najagilnejšo volilno agitacijo, da bi z njo rešili vsaj to, kar se da rešiti. V volilni borbi so posegli takoj po svojih starih predvojnih metodah in jeli streljati s topovi najtežjega kalibra. Toda ta način volilne borbe se je preživel in ni več po okusu sedanje dobe. Zavedajoč se, da si s takšnim načinom politične borbe več škodujejo, kakor koristijo, so sedaj, nemara na višji naglaj, klerikalni listi oblažili ton svojih polemik ter jeli pisati vsaj približno — evropski. Če pa se bodo trajno poboljšali, to je drugo vprašanje.

+ Kdo bo volil z narodnimi socialisti? Kdor v resnici narodno misli in čuti, ne more voliti liste narodnih socialistov, ki sicer na vse kriplje kriče, da so radikalno narodni, v resnici pa igrajo pod eno odelo s socialnimi demokrati in komunisti. Najglasnejši med njimi je v tem oziru g. Vojska. In prav ta Vojska je te dni v Celju razlagal svojim somišljenikom, da imajo narodni socialisti s socialnimi demokrati in komunisti že sklenjen pakt, da bodo v parlamentu nastopili skupno. To izjavo beležimo, da bodo ljubljanski volilci vedeli, da je v bistvu isto, ako glasujejo za narodne socialce, kakor da volijo socialne demokrate ali komuniste.

+ Ministrski svet in separatisti. Beograd, 2. novembra. Te dni se vrši ministrski svet, na katerem se bo vnetil vprašanje ustave. Z velikim zanimanjem se pričakuje razprava o tem vprašanju, zlasti ker vlada veliko zanimanje, kako stališče bodo zavzeli separatistični elementi hrvatske zednice in Koroševce grupe, osebno pa, kako stališče bodo zavzeli ministri dr. Drinković, Kovačević in dr. Korošec po objavi federalističnih programov hrvatske zednice in Koroševce stranke.

+ Delo parlamenta. Beograd, 2. novembra. V vladnih krogih prevladuje mnenje, da se narodno predstavništvo pred volitvami ne bo moglo več sestati in da vsled tega ne bo mogoče, da bi vlada mogla izvesti zakonski načrt o redu in radu. Ako pa bi se pokazala kaka možnost za sklicanje parlamenta, bo vlada to storila, a v vladnih krogih se v tako možnost ne veruje.

+ Vprašanje ustave. »Narodno« Djelec poroča iz Beograda, da se zdi, da se je v vprašanju ustave dosegel sporazum tudi z Narodnim klubom in ljudsko stranko, ker sodojo, da se stališče, ki ga sedaj zavzemata ti dve stranki, more vendarle spraviti v sklad s težnjami vsega kabineta, da bi se v ustavnem vprašanju predvsem poudarjala edinstvenost države.

+ Minister Drasković o proglasu hrvatske zednice. Zagreb, 2. nov. Dopisnik »Riječki SHS« se je obrnil do ministra Draskovića z vprašanjem, ali je istina, da je proglas hrvatske zednice v nasprotju s izjavami ministrov Drinkovića in Kovačevića, ki sta jih pedala v ministrskem svetu ob priliki razprave o ustavi. Minister Drasković je odgovoril: Vsi ministri so se v navzočnosti predstojateljskega regenta izjavili za edinstveno državo z edinstveno ustavo. Izključivši federalizem

in sistem pokrajni, kakor to zahteva v svoji deklaraciji sedaj hrvatska zednica. Sedaj se zahteva za posamezne pokrajine nekatere parlamente, katerim naj bi bile posamezne pokrajinske vlade podrejene. Da v takem slučaju prenehajo vsi pojmi o narodnem edinstvu, je samo ob sebi umljivo. Ako se sedaj ministri hrvatske zednice identificirajo s proklamirano glavnega odbora hrvatske zednice, potem ni dvoma, da je to v direktnem nasprotju z izjavami ministrov te skupine v ministrskem svetu. — Dopisnik »Riječki« se je obrnil nato do ministra z vprašanjem, kaj pomeni k pisanju »Obzora« in »Hrvatca«, ki sta oba prinesla nekatere komentarje k njegovemu govoru na glavni skupščini demokratske stranke v Zagrebu. Minister je odgovoril: Komentarji »Obzora« in »Hrvatca« glede mojega govora na glavni skupščini demokratske stranke v Zagrebu, so povsem brez vsake podlage. O kakih razlikah med mano in demokratsko stranko sploh ni mogoče govoriti. Če govore na eni strani »Obzore« in »Hrvatce«, da sem nasprotnik centralizma, na drugi strani pa se zatrjuje, da sem za centralizem, potem morem zagotoviti le, da se motijo tako eni, kakor drugi. Moje stališče je povsem jasno, ker se v vseh točkah sirinja moj program s programom demokratske stranke. Vsa druga domnevanja z ene ali druge strani so le proste kombinacije.

+ Vtis proglaša hrvatske zednice. Beograd, 2. novembra. Proglas hrvatske zednice, naslovljen na »Hrvatce«, je izzval v tujakšjih političnih krogih, brez vsake razlike strank, veliko iznenadenje. Demokrate, ki so bili več ali manj pripravljeni na sličan korak zedničarjev, so bili iznenadeni. V političnih krogih se trdi, da je proglas zedničarjev »Hrvatcom« očiten dokument nacionalnega separatizma. To dejstvo je temu senzacionalnejše, ker niti srbski separatistični elementi niso skušali niti hoteli motiti razpoloženja za narodno edinstvo. V radikalnih krogih se to oboja tem strože, ker so se ministri hrvatske zednice v ministrskem svetu izjavili zaeno z radikalci za edinstveno državo s čim širšimi avtonomijami. Radikalci trde, da odslej ni mogoče sodelovanje s hrvatsko zednico in da mora v najkrajšem času priti do preloma med radikalnimi politikami in hrvatsko zednico.

+ Iz demokratske stranke. Zagreb, 2. novembra. V zadnjem tednu se je vršilo več dobro uspešnih skupščin demokratske stranke po Hrvatski, Slavoniji in Srbiji. Tako se je vršil v nedeljo v Ludbregu shod demokratske stranke, na katerem je govoril minister za agrarno reformo dr. Henrik Krizman in kateremu je prisostvovalo nad 1000 seljakov. Zanimivo je, da je ta kraj slovel doslej za trdnjavo Radicevcev, a na shodu so zborovali z velikim zanimanjem in z odobravanjem sledili izjavam ministra dr. Krizmana, medtem, ko so morali radikalski kričarji in agitatorji utihniti. — V Osijeku se je vršil sestanek zaupnikov demokratske stranke za virovitiško županijo, na katerem se je sprejela kandidatura dr. Ribara, podpredsednika narodnega predstavništva, ki je nosilec liste v virovitiški županiji. — V soboto se je vršil sestanek demokratskih pristavev v Brodu na Savi, v nedeljo pa v Požeju. Na obeh sestankih je bilo zbranih vse polno ljudstva iz obeh mest in okolice in je referiral o strankinem programu in sedanji politični situaciji poslanec dr. Angjelinović. — V poneдельник se je vršil sestanek zaupnikov v Daruvaru, ki je izborni uspel, prošlo sredo pa v Sappu. — 27. oktobra je imel dr. Milan Popović, odvetnik v Slunju sestanek demokratske stranke v občini Brezovac, na katerega je prišlo mnogo ljudi, med njimi osebno tudi mnogo radikalcov, ki so s trošenjem raznih pamfletov skušali ustvariti razpoloženje proti ministru Svetozar Pribičeviću in demokratski zednici, kar se jim pa ni posrečilo, ker je dr. Milan Popović ravno na podlagi teh pamfletov dokazal, s kako nemoralnim orojem se bore radikali proti demokraciji. Navzoči radikalni agitatorji so morali utihniti.

+ Koroševca agitacijska potovanja. Beograd, 2. novembra. O načinu agitacije dr. Korošca se poroča sledeče: V nedeljo se je vršil sestanek pučke stranke v Osijeku. Dr. Korošec, ki je hotel prisostvovati temu zborovanju, je dal v Beogradu zjutraj priključiti orijent-ekspresnemu vlaku svoj vagon, a v Vinkovcih si je pripravil posebno lokomotivo, ki ga je odvedla v Osijek, tako da se je zamogel še v nedeljo zvečer vrniti s posebnim vlakom nazaj v Beograd.

+ Iz bosanske vlade. Beograd, 2. novembra. V ministru notranjih zadev se že dalje časa ventilira vprašanje spopolnitve mesta predsednika pri bosanski vladi, ker se sedanjí predsednik dr. Srškić nahaja že dolgo časa v demisiji. Radikalci so predlagali za to mesto Voj. Solo, proti kateremu pa niso samo demokrate, marveč velik del radikalcev samih, zato se zdi, da bo ostal dr. Srškić še nadalje na svojem mestu.

+ Izvenstrankarji. V nedeljo dopoldne je bil v Zagrebu javen shod izvenstrankarske politične skupine. Prvi je govoril dr. Spevec, ki je navajal razloge, radi katerih so se mnogi nezadovoljni ločili od sedanjih političnih strank, kakor tudi razloge, radi katerih so se ti nezadovoljni elementi odlo-

čili, da nastopijo svojo izvenstrankarsko kandidato listo, da bi jim ne bilo potrebno vzdržati se volitev in da bi se jim na ta način nudila prilika, sodelovati pri izgradnji države. Za njim je govoril poslanec Jovo Banjanin, ki je naglašal, da je od dela konstituantne odvisno, ali bomo mi ali Italijani ostali v jadranskem vprašanju zmagovalci. Opisal je na kratko delo obstoječih strank ter se zavzel za popolno suverenost konstituantne. Končno je govoril še dr. Karlović, ki se je izjavil za temeljito rešitev socialnih vprašanj.

+ Beogradski radikalci. V Beogradu bo nosilec radikalne kandidatne liste predsednik radikalne stranke Nikola Pašić, ki bo razen tega kandidiral na prvem mestu za radikalno stranko tudi v Sremu in banja-luškem okrožju.

Telefonska in brzojavna poročila.

NEMIRI V PIRANU.

Trst, 2. novembra. Med fašisti in prebivalstvom je prišlo do hudega spopada. Iz Trsta so prišli fašisti, da nabijejo po vogalih lepake v svrhu proslave zmage pri Vittorio Veneto. Ko so hoteli to storiti, se je zbrala velika množica, ki je prepovedala nalepljanje. Fašisti so zmerjali in psovali. Prišlo je do spopada in neki Benedetti je bil vržen v morje. Ljudje so klicali nanj: Prav ti je! Benedetti je s težavo rešili smrti. Množica je napadla potem dr. Ruzierja, bivšega kapetana. Metali so kamenje nanj in pretepli so ga. Fašisti so bili pobegnili v Trst, nekateri nekoliko ranjeni. Včeraj pa so zopet prišli v Piran v večjem številu, oboroženi. Kjer so videli ljudi, so jim ukazali, da morajo takoj domov, udrli so v prostore »Delavske zbornice« ter tam vse razbili. Potem so hoteli zagospodarovati v mestu in strahovali prebivalstvo. Ko so prišli gostje iz neke kavarnе, so jih fašisti naglani nazaj in streljali so v kavarno ter prevrnili potem v kavarni vse mize. Ljudje so bili mirni, nato so hoteli oditi fašisti peš za svojimi avtomobili pa je prišlo do spopada med fašisti in socialisti. Pokali so revolverji in ročne bombe. Trajal je boj kakor pol ure. Slednjici so se mogli fašisti odpeljati proti Trstu. Jeden sofer je bil nevarno ranjen. Varnostna oblast je bila tako slaba, da ni mogla ničesar ukreniti proti nemiru.

POGAJANJA Z ITALIJO.

—d Pariz, 2. nov. Po vestih iz Rima je imel Giolitti dne 29. m. m. dolgo posvetovanje z ministrom za vojno in pomorarico, generalom Caviglio. Menijo, da se da posvetovanje spraviti v stik z direktnimi pogajanjimi med Italijo in Jugoslavijo. Po vestih iz dobro poučenih virov je splošni vtis ta, da bo Giolitti najbrže odložil vprašanje Reke z dnevnega reda. Admiral Millo, ki je odpotoval v Zadar, je napravil vtis, da ne bo z orožjem podpiral volje italijanske vlade.

—d Beograd, 1. novembra. Poluradni italijanski listi trdijo, da se je Italija odločila, zahtevati mejo do Snežnika. Zader in Reka naj bi bili svobodni mesti. Otoki Vis, Črez in Korčula pa naj bi pripadli Italiji.

—d Zagreb, 2. novembra. (ZNU.) »Riječki« poroča iz Beograda, da je naša vlada sprejela včeraj poziv italijanske vlade k ponovnim pogajanjem radi jadranskega vprašanja, ki naj bi se pričela 7. tm. v nekem kopališču, nedaleč od Rapalla. Radi tega se je danes ob 10. sestali ministrski svet.

—d Zagreb, 2. novembra. »Narodno« Djelec poroča iz Beograda, da se bodo po najnovejših vestih iz Rima vršila pogajanja glede jadranskega vprašanja v nekem mestu Ligurije.

»TIMES« O RAZMERAH V TRSTU.

— London, 2. novembra. Dopisnik »Timesa« poroča iz Trsta, da se mesto nahaja v silno težavnem položaju. V daljšem članku prikazuje dopisnik sliko socialnega položaja mesta Trsta v najtemnejših barvah, primerjajoč usodo Trsta z usodo Dunaja, ker ste obe mesti vsled razpada Avstrije pravzaprav brez pravega zaledja. Osebito položaj delavstva je neznosen. Delavstvo, ki obstoji po večini iz bivših avstrijskih in slovenskih elementov trpi mnogo vsled zatiranja s strani Italijanov. Ako se socialni položaj delavstva v najkrajšem času ne izboljša temeljito, se je bati težkih nemirov.

BEG ČASTNIKOV IZ REKE.

Milan, 2. novembra. »Avanti« poroča z Reke, da v zadnjem času trumoma zapuščajo častniki Reko, ker jim D' Annunzio ne more izplačati plač.

PROTI FRANCKOSKI POLITIKI.

—d Amsterdam, 2. nov. Gordiner priobčene v »Daily News« odprto pismo Poincareju, ki je po naziranju angleških politikov se najpplivnejša politična osebnost v Franciji: Pariška politika triumfira nad washingtonsko. Glavni namen vaše politike je, popolno politično in gospodarsko uničenje Nemčije. Na eni strani se grozi Nemčiji z velikansko odškodnino, na drugi pa se ji ropajo viri za gospodarsko moč, ki ji omogočujejo plačati pametno vojno odškodnino, ki jo zahteva pravičnost. Nemško ljudstvo stare Avstrije je oropano svoje zemlje. Kontinent je posejan z vojaškimi komisijami. Francoska politika je bodrila Poljsko pri njenem blaznem imperijalizmu. Francija podpira Vrangla in onemogočuje mir z Rusijo. Madžarski so pustili Avstrijo 300.000 mož, dočim so dovolili Avstriji le 30.000 in Nemčiji 100.000 mož. Gordiner nadaljuje: Vaša politika vodi k prekinjenju prijateljskih odnosov z Anglijo in Italijo in trajnemu sovraštvu z Germani in Slovani. Trgovina v Evropi je ogrožena, ker se ljudje hujkajo in švajo drug na drugega.

USPEŠNA MISIJA TAKE JONESA.

—d Praga, 2. novembra. Rumunski zunanji minister Take Jonescu je odpotoval v Varšavo. Pogajanja, ki so se vršila za njegovo prisotnosti v Pragi, so končala s popolnim sporazumjenjem glede aktualnih političnih vprašanj, posebno glede male antante in glede medsebojnih odnosov med prijateljskimi državami. Ko se je razpravljalo o stališču, katero zavzemajo francoski, angleški in italijanski zunanji ministri napram osrednji Evropi, se je ugotovilo, da obstoja med njimi in med malo antanto z ozirom na zvezo držav male antante popolno soglasje in sporazumjenje in da kombinacije, ki se tičejo Madžarske, niso več aktualne. Take Jonescu je dosegel, da se je dogovor med Češkoslovaško in Rumunijo, ki je bil svoječasno sklenjen v Bukarešti, vnovič potrdil.

TAKE JONESCU V VARŠAVI.

— Varšava, 2. novembra. Rumunski ministrski predsednik Take Jonescu je danes došel v Varšavo. Poljski zunanji minister knez Sapieha je izjavil v razgovoru s časnikarji, da ni dvoma, da se bo Poljska priključila mali antanti.

FRANCOSKO - MADŽARSKI DOGOVOR RAZVELJAVLJEN.

—d Berlin, 2. novembra. (Dun. kor. ur.) Listi javljajo iz Pariza z dne 1. t. m.: Kakor javljajo iz Londona, je izjavila angleška vlada, da ne priznava francosko-madžarskega tajnega dogovora, ki je bil svoječasno sklenjen v Goedeolle. Vsled tega je francoska vlada naznanila, da se bo pogodba razveljavila.

MADŽARSKA KRALJEVINA.

—d Budimpešta, 2. nov. V programem govoru v svojem volilnem okrožju se je izrazil kandidat Streter takole: Madžarska je bila kraljevina in je hvala Bogu še danes. Hočemo kralja, ki živi samo za nas, ki z nami čuti in ki hoče vzpostaviti stare Avstrije z našo krvjo. Dalje je poudarjal potrebo, da mora veljati malo kmetijstvo za hrbenico vse države.

—d Budimpešta, 3. novembra. (MK. U.) Zunanji odsek narodne skupščine je danes sprejel trianonsko mirovno pogodbo v splošnem in v podrobnostih.

LJUDSKO GLASOVANJE V VILNI.

—d Varšava, 2. novembra. (Wolff.) Poljski so sprejeli predlog zveze narodov, naj se izvrši v ozemlju Vilna ljudsko glasovanje.

ZVEZA NARODOV.

—d Pariz, 2. novembra. (Dun. kor. ur.) Po vestih iz Zeneve je včeraj tajništvo Zveze narodov odprlo svojo oficilno pisarno.

VOLITVE-PREDSEDNIKA V AMERIKI.

—d London, 2. novembra. Kakor poroča »Westminster Gazette«, so volitve elektorjev v Ameriki izpadle večinoma v prid Hardinga. Izmed 530 volilnih mož je dosegel 360 za Hardinga, kandidata republikancev. Hardingova izvolitev je zagotovljena.

SPOR RADI ZAPLEMBE NEMŠKE IMOVINE.

—d Pariz, 2. novembra. (Brepzično) Kakor doznava »Petit Parisien«, je francoska vlada že odpisala odgovor na angleško noto, v kateri naznanja angleška vlada, da odstopa od svoje pravice po zaplenitvi nemške imovine. Francoska vlada se je v odgovoru zelo jasno izrazila zoper vsako kršenje določb mirovne pogodbe.

PRUSKA USTAVA.

—d Berlin, 2. nov. Pruski državni zbor je na svoji seji v petek sprejel glavne člene nove ustave, po kateri postane Prusija republika v okviru nemške države. Državna zastava bi črna-bela.

BOLŠEVIKI SE PRITOŽUJEJO PROTI ANGLIJI.

—d London, 1. nov. Krasin je izročil angleškemu uradu za znanje za dve prepis note moskovske vlade, v kateri Rusija protestira proti temu, da so dobile angleške vojne ladje povelje naj napadejo boljševiške podmornice in vojne ladje v Črnem in Baltičkem morju. Moskovska vlada se ne smatra več v vojnem stanju z Anglijo. — Druga nota, ki jo je tudi izročil Krasin angleškemu zunanjemu ministru, protestira proti pohodom čet generalov Bolohova in Pettljura.

ZA TRETJO INTERNACIONALO.

—d Pariz, 2. novembra. (Brezzično) Kongres francoskih socialističnih mladinskih organizacij je v svoji včerajnji skupni seji s 5453 proti 1958 glasovom sklenil, da se imenovane organizacije priključijo komunistični internacionali.

Pismo iz Prage.

V Pragi, koncem oktobra.

Parlament se je sestel 26. oktobra ter pričel ta dan svoje jesensko zasedanje. Razmere se niso bile zadosti razjasnjene in ugotovljene. Danes ni vladne večine, pa tudi kontinuiteta strank je odnehala, tako da si bo morala vlada v vsakem slučaju ad hoc se le poiskati večino. To je mučno za vlado in neugodno za parlament sam. Tu di je opaziti, da bi nekatere stranke silno rade metale vladi polena pod noge, da bi na ta način dospelo do vlade same. Tako sili tu v ospredje strankarski interes ter potiska v ozadje interes republike.

Otvoritevna seja je bila v poslanski zbornici v senatu mirna. Predsednik Tomašek je govoril spominski govor umrlemu voditelju nemških socialnih demokratov Seligerju, nakar je podal ministrski predsednik dr. Černý vladno izjavo, ki obsega tudi smernice nove vlade, ki bo imela rešiti samo najbolj nujne gospodarske zadeve ter bo poskrbela za državno pomoč državnim nastavljenjem. Ta je bila zlasti potrebna, ker so bili državni nastavljenji že obunali nad zvišanjem prejemkov in so bili že odločeni seči po najostrejših sredstvih. Stavka se je preprečila s tem, da so se od 1. novembra naprej dovolile uradništvo nove mesečne drzinske doliade, spojene z brezobrestnim posojilom za nabavo oblek. Važno je bilo tudi poročilo o dobrem stanju anovizacije, ki stoji letos ugodnejše kakor lani ob tem času. Poročilo se dotika tudi poskusov za odstranitev stanovanjske bede. Vlada hoče izdati zakon, glasom katerega bi se kapitalu, investiranemu v gradbe

hiš, občno omilili davki. Kapital in delo pa se morata organizirati.

Razprava o vladnem proračunu se bo vršila 4. novembra. Prva seja je bila zgotovljena, izvoljeni so bili odseki in predložen je bil finančni zakon za leto 1921., o katerem smo že poročali. Glavno, kar se more reči o tem proračunu, je, da se pričinjajo čehoslovaške finance ugodno razvijati. Seveda nosi tudi ta zakon pečat vojne dobe. Proračun je dvodelen. Posebej se računajo investicije, kar so v poglavitem stavbu; te bodo stale tri milijarde in se bodo izdatki krili s kreditnimi operacijami. V ostalem proračunu pa znašajo dohodki 14.107 milijonov, a izdatki 14.104 milijone kron. Tako da znaša prebitok 36 milijonov kron.

Izmed ostalih omenbe vrednih političnih dogodkov je treba konstatirati, da se je agrarna opozicija, ki je za čas volitev sklenila pakt z narodno demokracijo, odločila od nje.

Jednota čehoslovaškega katoliškega duhovništva je zahtevala izvedbo cerkvenih reform, ki pa so bile od Rima s sodelovanjem visokih praških cerkvenih krogov odklonjene. Duhovništvo pa ni odnehalo, vsled česar je bila njih »Jednota« naenkrat hierarhijski neljuba ter je knezoškof dr. Kordecký odredil njen razpust. Toda tudi to ni pomagalo, duhovništvo je na izredni skupščini »Jednote« sklenilo s 445 glasovi proti 60 glasovom, da se »Jednota« ne razpusti. Duhovništvo je torej odreklo pokorščino knezoškofu in Rimu ter se sedaj šele razvije pravi boj med visokim in nizkim klerom. Če ostane duhovništvo solidarno, bo gotovo zmagalo. J. K. S.

Iz naše kraljevine.

— Tiskovni urad. Presbiero javlja: Dosedanji presbiero ministrstva za zunanja dela preide v kompetenco predsedništva ministrskega sveta. O tem izide v Uradnem listu naredba, katero je v odsotnosti regenta podpisal ministrski svet. Po posebnem poslovniku se bo tudi uredil položaj osebja presbieroja.

— Stanovanja in hrane za dijake. V nedeljo se je vršil pred vseučiliščem v Zagrebu shod akademске omladine, na katerem se je razpravljalo o stanovanjskem in prehranjevalnem stanju dijakov. Sprejeta je bila resolucija, v

kateri se zahteva, naj se ugotovi zahtevam dijakov, pri čemer je bilo sklenjeno, da predloži resolucijo poverjeniku za uk in bogočastje posebnega dijaškega deputacija. Za primer, da bi se ne ugodilo njihovim zahtevam, apelirajo zagrebški vseučiliški dijaki na solidarnost dijaštva na drugih vseučiliščih ter bodo proglasili dijaško stavko. Ker je bil poverjenik za uk in bogočastje iz Zagreba odsoten, je dijaška deputacija izročila resolucijo banu, ki je izjavil, da se bo prvi točki resolucije ugodilo, glede ostalih pa se mora počakati povratka poverjenika za prosveto. Dijaki so se zadovoljili z odgovorom bana.

Novinski pregled.

— »Ekonomska časopis« se bavi s proračunom sovjetske Rusije za 1920. Doslej predloženi proračuni sovjetskih vladnih organizacij izkazujejo prejemkov 105.617 milijonov rubljev, izdatkov pa 785.047 milijonov. Končni proračun bo izkazoval prejemkov okoli 150—160 milijard, izdatkov pa 1100 do 1150 milijard. Primanjkljaj bo znašal torej nezasišeno svoto jednega bilijona. Tak je uspeh boljševiškega režima. Kako dolgo bo še trajal?

— »Times« pišejo o mali ententi, da je nastala vsled trgovskih potreb podunavskih držav. Izrekajo nado, da bo prijateljski in politični sporazum imel za posledico velike gospodarske in trgovsko-politične dogodke, ki bodo omogočili mednarodni in prekomorski trgovini, da se bo posluževala Dunava.

— »Jugoslavija«, glasilo Hrvatov v Sarajevu, kriči k volitvam v konstituinto: Hrvatje, glasujte! Mi potrebujemo, da pridemo v konstituinto v kar največjem številu in da branimo svoje pravice proti vsem, ki bi hoteli nas Hrvate v lastni domovini napraviti za državljane druge ali tretje vrste. Glasno se mora čuti tam, kjer »da« in »ne«, da ne bodo mogli iti preko nas kakor preko nemih mrtvecev! Pozivljve puško stranko, da mora vsak, kdor jej pripada, glasovati za Hrvate. — Hrvatski separatisti glasoviti!

— »Vossische Zeitung« označa gospodarsko stanje Madžarske za najslabše; tako slabega še ni bilo v nikoli državi. Kriva je nesrečna reakcionarna politika, ki mora povzročiti prej ali slej novo revolucijo in s to nove udarce madžarskemu gospodarskemu stanju. Vsa industrija je že v rokah tulcev, Madžarska dere v gospodarsko propast.

— »Volja Naroda«, glasilo demokratske stranke v Varaždinu, se obrača do selakov: Bili so težki časi. Tulci so gazili našo zemljo in jemali kruh izpred ust naših deč. Madžari in Nemci so zavzeli posestva, nam so pustili muke in trudu. Hoteli pa so zaslužiti tudi našo dušo, da bi se nikdar ne mogli dvigniti kvitku. Hoteli so, da bi si Srbi in Hrvatje nikdar ne podali bratske roke. Dobili pa so se tudi med našimi ljudmi taki, ki so za čast in denar izdali svoj rod in v tuževni službi hujšali ljudi enega jezika drugega proti drugemu. Prokletstvo na nje, ki so delali proti selaku in narodu, iz katerega so potekli. Takih izvržkov je bilo polno v Avstriji, pa jih je še danes. Potajni so se bili, sedaj pa mislijo, da je nastopil čas za nje, ko si imamo izvoliti prvi svoj narodni parlament. Dočakali smo Jugoslavijo, izgubili je Avstrijo in Madžarska, ostali pa so izvržki in hlanci tulcev. Jočelo za Avstrijo in madžarskimi grofi. Zadnikrat hočejo

poskusiti, da bi razorili državo in zanesli sovražstvo med nas. To so tulci, to so sovražniki našega seliaka, ki hočejo, da se vrne vlastelin pa da se povrne Avstrija in madžarski grofi. Zato pa pazi, hrvatski seliak, komu boš dal svoj glas. JDS se bori za narodno jugoslovensko državo, se bori za zemljo, ki se ima dati seliak. Hrvatsko seljaštvo da svoj glas edinole demokratski stranki!

— »Narodni Listy« poročajo o milanskem kongresu jednote za zvezo narodov. Povdarilo se je že večkrat, da Zveza narodov ni tako popularna, kakor bi morala biti. Kriva je temu neudeležba Zjednotenih držav in skepticizem vlada napram misli o trajnem miru in solidarnosti ljudstva. Zato pa je dolžnost vseh, ki imajo vpliv na javno mnenje, da širijo okoli sebe prepričanje, da trajni mir in organizacija ljudstva nista nelzeveljiva utopija, marveč lep cilj, do katerega vodijo konkretna sredstva in določene poti, ki jih treba korak za korakom prenesti iz oblikov v sfero možnosti uresničenja. Treba najboljše propagande. Milanski zborovanje je dalo dokaz velikega in intenzivnega dela. Dvajset držav je bilo poslalo svoje zastopnike na kongres. Znamenite so bile navzoče osebnosti in veliko je število organizacij, ki so jih zastopale. Delo je bilo obsežno in storjen je velik korak naprej. Sedež osrednjega sveta bo v Bruslju. Da bi le res Zveza narodov priložila narodom do mira!

— »Temps« ponuja Francijo za posredovalko med Jugoslavijo in Bolgarijo. Izvala, da na Balkanu ne bo ravnotežja, dokler si vsi jugoslovenci ne sežeto v roko. Slovanska solidarnost ni utopija, marveč odkrito stremi za tem, da postane realna moč, ki stori tudi to, da si srbski in bolgarski rod ne bosta večna protivnika. »Temps« pričakuje od decentralistične struje v Jugoslaviji avtonomno Makedonijo, kar bi znatno zblizalo Srbe in Bolgare. Države, ki je delala peko na Balkanu, pa ni več. Avstro-Ogrska je poginila. Bolgarija je že večkrat izjavila, da je obračunala s svojo preteklostjo. Francija bi mogla olajšati prve korake za zblizanje dveh bratskih narodov na Balkanu. Jugoslavija bo nepopolna, dokler ne postane tudi Bolgarija njen del. — Je marsikaj res in dobro v francoskem članku. Na luno Bolgarom pa ne bomo decentralizirali države. Glede francoskega posredovanja pa smo skeptični. Francoska srednjeevropska politika ne kaže nič preveč naklonenosti do jugoslovenov. Tudi na Balkanu je ni pričakovati. Ali naj bi morda za Koroško kila Makedonija Francozom na lubo. Slovanska skupnost na Balkanu je potrebna, pa kolikor mogoče brez tuje pomoči!

28. X. 1918.

U ono doba bilah još u »Češkoj Banici« i kad je u sobu ušao sluga i zadahnuto glasom javio, da je sklonjen mir: mi nismo htjeli vjerovati svojim ušima.

— Kakav mir! — svi skupa uskliknismo — bit će, da je opet neka pravica... al sluga odlučno zrenjao rukom

prekinu naše sumnje i ponešto srdito reče:

— Stigo je brzofav... daje se narodima sloboda... raspala se Austrija... pun je trg ljudi... svi viču, ekaču... ne vjeruju vlastitim očima.

Bilo mi je pretjesno u sobi, sgrabi

kabanicu i onako držeći ju u ruci odjurih niz stepenice i već bijah na ulici.

Ravno kao na jurli udarih na »Narodnu politiku«, gdje su na dvjema tablama bili ispisani najnoviji brzofavi. Na tim istim tablama, na kojima malim slovima bijahu za nekoliko godina zabljeđeni naši porazi: sada je bila v ogromnim, skoro bi rekao: oholim slovima zabilježena Sloboda! Jedan mladić, što ga grlo nosilo, čitao prjstunima sadržaj nezaboravnog brzofava. Od neprestanog čitanja već je promukao, al ipak nije se dao: upro sve sile, da ga čuje malo i veliko.

I gle slučaj! taj zanosni telah bijaše rođeni Splitsanin — Jugosloven. Crnih rudastih kosa, o magla lica i tamnih žarkih očiju vrebao je skoro srdito na svoje slušatelje: valjda u bojzani da ga krivo ne razume. Njegov je pogled govorio:

— Ta ljudi, žene, djeco, Sloboda je tu, Sloboda, Sloboda Sloboda, a vi ne urlićete, vi od radosti ne trgate se sebe odliu, vi ne ludujete, vi od sreće ne grizete jedan drugoga; vi, vi ste tulumani, bene, glupaci i prazne mješine, kad se oslobodjeni narod raduje. E da je na meni, ja bi bakljom podpalio varoš, na neka gori i neka se znađe, kad se oslobodjeni narod raduje.

Do njega, telaha, bilo je još nekoliko Jugoslovena i oni su vikom i poklicima, podpomagali svog drugu.

— Udri, brate, da se znađe, kada mi slavimo pir.

— Zašto ljudi mjesto nogama ne hodaju glavom? čudio se najmladi izmed njih i prezirnim pogledom omjeri slušateljstvo.

— Gdje su kubure, puške, mužare, da stoglasa jeka javi, da su osvećeni Marko i Miloš!

I sunce im je preslabo sjalo i da je bilo po njihovoj volji, bili bi ga skinuli s neba, da se napiju plamenog pića.

— Pij, pij i opij se, da se znađe, da si živ!

I oni zaista svojim neutaživim oduševljenjem tako su djelovali na prisutne, da su i oni počeli, da skaču i plešu, da plaču i da se plačuć grle, cjelivaju kao da su u nepoznatom bližnjemu nekadano upoznali rođenog brata. Zanos širio, veselje je bujalo kao voda pre neg se golemim valom prelje preko obala. Na jednom se čitav trg kao uzvrela more zatalasa, zašumi, zagrm i iz svih grla biao jedan glas jeknu i odjeknu: Sloboda! Sloboda! Sloboda! I to more razlilo se po ulicama i trgovima i za čas poplavilo zlatnu, sunčanu varoš. Nicali barjaci kao da nekim čudom u rukama oduševljenika rastu. Jeknu i pjesma, a s pjesmom ukazalo se i djeca i djevojke, da upodpune pirno kolo. Svatovi! Svatovi! a na vjenčanje zimlenom okićena išla Ona, Sloboda, vječno mlada i boginja sviju vas!

Dvije sub godine prošle, a zebnjom se u srcu pitam, što je još ostalo od onog nitičnog uporedivog ushita? Uglasa vatra, uglasa žeravica, a pod gustom naslagom pepela jedva da tinja po koja zaboravljena iskra. Čeka na silni dah vjetrova, na oluju, da ju oslobodi pepela, da ju razptri i baci na gnjila drva i suho lišće, pa da novim žarkim plamenom očisti trulež.

Božo Lovrić.

Dnevne vesti.

V Ljublanji 3. novembra 1920.

— Naša vlada in inozemski listi. Kakor je znano, je vlada otegnila poštni debit raznim inozemskim listom, predvsem nemškim in madžarskim. Tako ne smejo k nam prihajati »Grazer Tagblatt«, »Tagespost«, »Grazer Volksblatt«, »Arbeiterwille, celovške »Freie Stimmen«, »Kärntner Tagblatt« itd. Vsem tem je naša vlada otegnila poštni debit približno en mesec pred koroškim plebiscitom. Človek bi mislil, da bo vlada spremanje teh listov dovolila vsaj redakcijam političnih dnevnika, ki so te liste v informacijske svrhe nujno rabili zlasti pred plebiscitom. Toda ne, ta zapore je veljala tudi za redakcije. Povsem naravno, je, da slovenski listi vsled tega tudi niso mogli polemizirati z nemškimi časopisi in zavračati njihova vsekozi tendenciozna izvajanja. V tistem času pa se je zgodilo, da so redakcije dobile teden ali dva pred plebiscitom ferman od zgoraj, naj krenko reagirajo na pisavo zlasti graških in celovških listov o koroškem plebiscitu ter jo zavračajo. Gospoda pa je seveda pozabila, da je par tednov preje tudi redakcijam otegnila te liste. Ali bo morda ta nesmotrenost vsaj sedaj izpametovala merodajne činitele, da bodo zapore inozemskih listov odpravili vsaj za redakcije dnevnika?

— Ali imajo volilno pravico? Na Koroškem je službovalo mnogo naših uradnikov in učiteljev, ki so se no izročili Koroške v avstrijsko unravo morali umakniti. Ne bilo bi pravično, ako bi ti naši državljani za to, ker so službovali na Koroškem, izgubili volilno pravico. Pozivamo za to našo vlado, naj ukrene vse potrebno, da se vsi uradniki, učitelji, duhovniki in drugi privratniki vpišejo službenim potom v volilne imenike v onih občinah, kjer sedaj stenočijo.

— Protidržavna propaganda. V ljubljanski okolici in po nekaterih krajih nezasedene Notranjske se je pojavila živahna protidržavna propaganda. Razširila se mali letaki, ki pozivljajo ljudstvo, naj se ne odziva naredbam vojaških oblasti. Sumi se, da so s to pronagando v zvezi habsburški agitatorji. Med nižjimi sloji je našla agitacija ugodna tla. Več slučajev je javljenih pristojnim oblastem.

— Delo razmislitvene komisije. Maribor, 2. novembra. V četrek se napoti razmislitvena komisija na Koroško, da nadaljuje s svojim delom. — Japonski delegat kakor tudi predsednik razmislitvene komisije, polkovnik Croven se nahajata začasno v Gradcu. Italijanski del. major Cama je toliko okrevljal, da je zamogel nastopiti daljši dopust. V komisiji ga nadomestuje kapetan Zanelli.

— f. Profesor Anton Kasnret. V Crni pri Prevalah je pri svojih sorodnikih umrl upokojeni gimnazistijski profesor g. Anton Kasnret. Pokojnik je služboval kot profesor zgodovine in slovenščine v Ljubljani in v Gradcu. V Gradcu je stonil v pokol. Po prevratu se je preselil v Maribor. Od tam pa je meseca junija t. l. odšel k svojim sorodnikom v Crno. Kasnret je bil izhoren zedovinar, ki se je zanimal zlasti za preteklost ožje slovenske domovine. Bil je so-trudnik raznih slovenskih literarnih in znanstvenih časopisov. Doma je bil v Pilštanju na Štajerskem. Poko-

pali so ga dne 29. oktobra na pokopališču v Crni. Nagrobni govor je imel župnik Dobrovč. Bodi mu ohranjen blag spomin!

— Koroški dijaki — begunci, ki so študirali na velikovški gimnaziji ali na velikovškem učiteljskem, lahko nadaljujejo svoje študije na moškem učiteljskem in na gimnaziji v Mariboru. V zadevi stanovanja naj se zglašajo pri g. župniku Gabronu na okrajnem glavarstvu v Mariboru, ki se trudi, da bi priskrbel dijaških stanovanj.

— Vzemite si čekovne račun. Stampiljka s tem besedilom se uporablja pri glavni pošti v Ljubljani. Natisnjena je na vse pošte pošiljave (pisma, tiskovine itd.). Podpisano tajništvo je dobilo že od več strani vprašanje, kaj to pomeni. V rojasilu opozarjamo, da to dela pošta in da to nima nikakega drugega pomena, kakor tega, da pošta skuša dobiti kolikor mogoče naročnikov čekovnega prometa. Dolžnost poštinih uradov po deželi bi bila, da to ljudem polasne, da ne bodo mislili bogvekal, ako vidijo na pismih čez svoj naslov pritisnjeno to stampiljko. — Tajništvo Jugoslovenske demokratske stranke v Ljubljani.

— Človekoljubnemu občinstvu. Usmiljeni brat Gervazij Vidmar nahaja mlodare za bolnico Usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu. Priporočamo ga človekoljubnemu občinstvu.

— Hujskač proti državi. Zaradi vlovov in tatvin že predkaznovani in zasledovani Anton Pucihar se je napram nekemu poročniku hujskaloče izrazil o državi. Med drugim mu je rekel: »Nemec in Italijan se bosta združila. Potem pa bo zopet Karel zavladal.« Moža so zaprli.

— Letaki v Mostah. Po Mostah in po Selu pri Ljubljani so se širili letaki, ki pozivljajo mladino na to, da se ne odzove vojaški službi. Uvedena je preiskava, da se izsledje protidržavni hujskači. Nadejamo se, da se bo posrečilo izslediti dotičnike, ki so vredni, da se jih obdoli na prvem brzofavnem.

— Izseli se. Izseli se je avstrijski drzavljan in ki kot tak ni mogel več vzdržati v sovraženi Jugoslaviji.

— Jadranski zbor je jel izdatati letake pod naslovom »Jadranski glas«. V tretji številki »Jadranskega glasa« se dokazuje, da se ne sme podcenjevati D'Annunziove akcije na Reki in da je D'Annunzio samo orodje službene Italijanske politike, ki stoji na stališču, da je potreba, da je Trst v Italijanskih rokah, ako se hoče Benetke obvarovati konkurence, da je potrebna Italiji Reka, da ne propade Trst, da mora biti Dalmacija Italijanska, ako hoče uspevati Italijanska Reka in da je Dalmacija za Italijane zasigurana samo, ako ima v zaledju samostojno Hrvatsko. Številka 4. »Jadranskega glasa« ima prozlas izvršilnega odbora »Jadranskega zbora«, v katerem so precizirane zahteve neodrešenih naših rojakov glede političnih strank.

— Ustavljen izvoz v Avstrijo. Iz Maribora poročajo, da je bil dne 2. t. m. na večer ustavljen ves tovorni promet z Avstrijo. Kot vzrok se navaja, da so proge v Avstriji prenapolnile s tovorom.

— Plače služkinj. Zveza služkinj je v svoji zadnji seli sklenila pozvati ljubljanske gospodinjke, da naj priznajo svojim služkinjam, ki jih plačujejo v denarju, najmanj 200 kron mesečne plače. Ta sklen utemeljuje služkinje s tem, da dosevanje plače ne zadostujejo niti za

ti, da bi si služkinje mogle nabavit potrebno obleko in obuvalo.

— Zdravniški službi na Trau pri Škofji Loki in v Sevnici ste razpisani. Podrobnosti v Uradnem listu.

— Tatvine na mariborskem kolodvoru. Iz Maribora poročajo, da so se v zadnjem času množile na mariborskem kolodvoru tatvine. Policiji se je posrečilo izslediti krivce in je bil aretiran neki železničar, ki je izvršil več vlovov. Pri hišni preiskavi so našli tri velike svežnje blaga, izvirajoče iz teh tatvin. In še mnogo drugega ukradenega materiala. Preiskava se vrši dalje.

— Kako je v Topolšici, v državnem zdravilišču za bolne na pljučih. Vsi, ki prihajajo iz Topolšice tožijo o neznosnih razmerah. Prišle so večkrat pritožbe na merodajno mesto, na vse zastoni. Pred kratkim je prišla na primer bolnica v Topolšico: po enournem čakanju pred hišnim vrati jo vpraša neka postrežnica, kaj želi. Pacientka ji pokaže obvestilo, da je vsnreleta v zdravilišče in da bo ta dan za njo soba pripravljena in zahteva, da jo pelje v sobo. »Pocakajte, dokler pride doktor.« je bil odgovor in pustili so jo še naprej pred vrati. Cele štiri ure je še revica morala čakati, vsleda se je na klop, se razjokala in čakala. Slednjič se je vlegla na klop in tam zaspa. Ko pride zdravnik, ji pove (seveda v nemškem jeziku), da nima nobenega prostora za njo in spravili so jo na podstrešje k služkinji. Nazadnje so se spomnili, da bi bilo dobro, li dati kaj jesti (na obed so seveda pozabili) in dobila je za večerjo makarone na juhi. Pač pa niso pozabili zaračunati za dan 120 kron. Zahvalila se je za takšen »državen sanatorij« in drugi dan pobegnila. Kakšna je higijena, prehrana in zdravljenje v tem sanatoriju, o tem vedo povedati tisti, ki so bili ali so obojeni tam bivati. Posteljno perilo se tudi pri težko bolnih menja samo vsakih pet tednov. Težko bolna pacientka je pravila, da je vsled potenja in mokrih ovitkov rjuha na posteli skoro segnila, toda je niso hoteli menjati pred petimi tedni. Mislite si jetičnega človeka, ki se vedno poti in dobiva ovitke, ki je neprestano v postelji — pet tednov v istem perilu. Vrh teza je dotična pacientka morala imeti vedno lastno sestro pri sebi kot strežnico, ker pravih bolniških strežnic ne poznajo tam. Tudi hrano so ji pošiljali od doma, ker ni mogla uživati navadno hrane. Zdravnik je niti vsakih 14 dni ni pogledal — pač na točen račun dnevno 120 K. Takšne razmere pač ne smejo biti v zdravilišču, in treba je železne metle, da se pomete takšne smeti.

— Svi jugoslovenski eksperimentisti umoljavajo se, da jave odmah svojo točno adresu tainiku »Društva Esper« v Zagrebu: A. Bertolli, Filipčev prilaz 6, Zagreb, zbog osnutka »Jugoslovenskog Esper« Savaža, se saziva I. Jugosl. Esper. Kongresa. (Uredništva vsilju novina u državi umoljavaju se, da preštampaju ovu vijest.)

— Nezreda in požodbe. Konjski hlapec Matija Zalar v Kočevju si je pri padcu s hleva zlomil levo nogo v stegnu. — Strojneza pomočnika Franceta Preka z Vrhnike je posekan hrast tako nesrečno podri na tla, da mu je zlomil desno nogo. — Ortopedijskemu valencu Rafku Ogorcu je stroj v delavnici zdrobil desno nogo.

— Poneverba. Po nalogu inž. dr. Kasala je okoli 15. oktobra odšel v Škofjo Loko njegov poslovodja Fr. Černe z večjo vsoto denarja, da izplača tamošnje Kasalove delavce. Poslovodja Černe si je 5000 K zase pridržal ter neznanu kam odšel. Doma v Rožni dolini zapuščena žena in šest nepreskrbljenih otrok.

— Samomorilni poskus. Vojaški dezertjer Slavko Trehar na Sv. Petra cesti je skušal izvršiti samomor. Ponil je velik kozarec lizola. Prenehljal so ga v deželno bolnišnico, kjer so mu rešili življenje in se sedaj nahaja na poti okrevanja.

— Polasnilo. K obljavi, da mi je bila ukradena zimska suknja, sem primorana pripomniti, da je bila dotična suknja v sedanj vrednosti 200.000 avstr. kron že dolgoletna mola last kot darilo momega rajnega moža — Amalija Magdič.

Našla se je torbica s ključi v Betovnovi ulici. Kdor jo je izbruljil, jo dobi nazaj Betovnova ulica št. 6, v I. nadstropju levo.

— Roparski umor. V nedeljo dopoldne se je izvršil strašen roparski umor v Račah, občina Trata, v Poljanjski dolini. Ko je odšla hči posestnice na domačo Na Vovčju, k dopoldanski službi božji, je med tem časom mater, ostroga gospodinjko, ki je ostala doma nekdo umoril in oropal hišo denarja. Pošta od matere je dobila hči mater s skoraj odrezano glavo na posteli, poleg krvavele nož in po hiši razmetano in grozno Ropar je odnesel več tisoč denarjev, med denarjem je bilo tudi nekaj ameriških dolarjev. Umorjenica je imela dva dorasla otroka v Ameriki. Razume se, da je ta strašni

zločin pretresel vso okolico. Navedena hiša stoji na samotnem kraju. O morilkcu se do sedaj ni nobenega sledu. Pred vojsko mirna, tiha in brezskrbna dolina, kje si? Vojska je že spredila.

— Umri je v Pamečah pri Slovenem gradcu ondodnima učitelja sin Hrvoje Bregant v Ovišah pri Podnartu pa ga Doroteja Blažič roj. Schiffrer. P. v m.

Kultura.

Repertoar narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

3. sredo, Pohujšanje v dolini Sentflorjanski. Red C.

4. novembra, četrtek, Pygmalion. Red A.

5. novembra, petek, Figaro se ženi. Red D.

6. novembra, sobota, Ljubimkanje. Red B.

7. novembra, nedelja, Sen kresne noči v opernem gledališču. Izven abnm. ob dramskih cenah.

8. ponedeljek, Figaro se ženi. Red C.

Opera:

3. novembra, sredo, Glumači. Oozdne vile. Red B.

4. novembra, četrtek, Sen kresne noči dram. pred. Red E.

5. novembra, petek, Hofmanove pripovedke. Red A.

6. novembra, sobota, Od bajke do bajke. Red D.

7. novembra, nedelja, Sen kresne noči dramska predstava. Izv. abnm.

8. novembra, ponedeljek, zaprt.

— **Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«.** V četrtek ob sedmih ženski, ob osmih moški zbor.

— Komorni kvartet (brata Zika, Sanču in Černy. Po koncertih v Trzinu in Ptuj (11. in 18. oktobra) koncerta dne 6. novembra v Mariboru, 7. v Celju in 8. v Novem mestu.

— **Sola za balet.** Dne 15. novembra prične poučevati balet in moderno plesno umetnost gdnja. Helena Poljakova, članica Narodnega gledališča in profesorica Jugoslovenskega konzervatorija ter bivša članica petrogradske carske opere. Poučevala bo: Klasične, karakterne in moderne plesne, plastiko, mimiko in to v dveh skupinah. V prvi skupini otroke od 8. do 14. leta, v drugi pa odrasle od 15. leta naprej. Prijave se sprejemajo, Gradišče št. 10, II. nadstropje, desno, od 12. do 2. in od 6. do 7. zvečer. Tam se dobe tudi vse podrobne informacije.

— **»Maske«** B. številka je izšla. Izmed vsebine navajamo tele razprave in članke: »O izgovarjanju slovenskega jezika na odrasle«, »O igralčevi individualnosti«, »Moderna režija«, »Igralec in kritika«, itd.

— **Trile moški zbori.** 1. E. Adamič: Ljubici; 2. M. Rožanc: Mak žari; 3. Z. Prelovac: Jaz bi rad rdečih rož. Izdalo in založilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Ti trije moški zbor so pravkar izšli. Pevska društva in pevci! Naročite jih pri društvu »Ljubljanski Zvon«. — Ocenio priobčimo v eni prihodnjih številkih.

Sokolstvo.

— **»Sokolica«** list za sokolski naraščaj št. 7—8 je ravnokar izšel ter ima sledečo vsebino: 1. Sokol sem in Sokol ostanem. 2. Našemu dijaštvu. 3. Naraščaj na VII. vsokolskem zletu v Pragi. 4. Mariborski zlet. 5. Koroška deca v Ljubljani. 6. Sokol iz dežele. 7. Snaga v živalstvu. 8. Spomini na srbski umik v l. 1915. 9. Pletanje. 10. Vaje z obročki za deklice. 11. Glasnik. 12. Sokolčica. Sokolčica stane letno 24 K, vsled česar pozivljamo vsa bratska društva, da ga v kar največjem številu naroče.

— V pisarni Jugoslov. Sokolskega Saveza v Ljubljani se dobi sledeče knjige: Bajželi: Vaje na bradli, a 6 K. Dr. Pivko: Telovadna igre III. del a 8 K. Schaub: Prosti skoki a 5 K. Dr. Pestotnik: Kako upravljati in voditi sokolska društva a 22 K. Naročite te knjige.

— Telovadno društvo Sokol v Sp. Štitski se zahvaljuje br. Seidelnu za darovanih 200 K, ker se ni mogel udeležiti pogreba br. Verovška.

Izpred sodišča.

— **Usoda perice.** Med vojno je bila Leopoldina Zrimšek perica pri Boroevičevi armadi. Seznanila se je z nekim dunajskim veseljakom, ki ji je zapustil težko breme, dete. V bedi in da bi mogla preživljati svoje dete, je pri gospodarju Ivanu Grlicu kot kuharica ukradla več stvari v vrednosti 560 K. Ljubljansko deželno sodišče jo je obsodilo na 14 dni ječe.

— **Tatvina v Vnovčevalcu.** Mesarski pomočnik, Poljak Jože Kulizsak, je na Zelenem hribu v Vnovčevalcu za živino vzel 6 kg masti, vredne 312 K. Sam pravi, da jo je našel na stranišču. Sodišče mu je prisodilo šest mesecev ječe.

Društvene vesti in prireditve.

— **»Gospodarski zvon«** vabi vse odbornike k važni seji v sredo, četrtek dne 3. t. m., ob 5. popoldne na magistratu. Nadalje vabi društvo vse člane in vse one, ki se zanimajo za društvo, k izrednemu obnemu zboru, ki se vrši v četrtek, dne 4. novembra t. l. ob 8. zvečer na magistratu. Koroški begunci, pridite tu. VI. ker se gre za Vaš.

— **Obitalni večer.** Vseled sklepa načelstva obrtnih združenj v Ljubljani, se bodo vršili priateljski sestanki združenih članov in njih obitelji. K prvemu obrtničkemu večeru se vabi na ponedeljek, 8. novembra ob 7. (19.) uri zvečer v salonu gostilne g. Tine Mraka (pri »Rimljani«), Rimska cesta. Engelbert Franchetti, načelnik.

— **Corle francals javlja,** da se vrši pouk v francoski tudi letos v poslopu I. drž. gimnazije v sledečem redu: 1. kurz (za začetnike) ob ponedeljkih in četrkih od 6. do pol 8. zvečer; poučuje g. prof. dr. Sanda. II. kurz ob torkih in petkih od 6. do 7. poučuje g. prof. Cop. III. kurz ob ponedeljkih in četrkih od 6. do 7., predavata g. prof. Cop in dr. Novak.

— **Društvo slušateljev filozofske fakultete v Ljubljani** priredi v zimskem semestru 1920/21 serijo javnih predavanj. Za ta predavanja je društvo naprosilo naše najodličnejše kulturne delavce. Dosedaj so že objavili svoja predavanja g. dr. I. Cankar, dr. J. Debevc, P. Finžgar, O. Zupančič. Prvo teh predavanj se bo vršilo v petek dne 5. novembra t. l. ob 8. zvečer v zbornici na univerzi. Predaval bo g. prof. dr. Josip Mantuani »o knjižnicah«. Cene prostorov so za sedež 4 K, stojšče 2 K. Česti dobitek je namenjen za nabavo skript in drugih učnih pripomočkov. Preplačila se hvalječno sprejemajo. Vabimo tem potom slavno občinstvo, da se v kar najboljšem številu udeležuje teh predavanj. — Odbor društva.

Narodno gospodarstvo.

Valutni problem v Nemčiji.

Koncem preteklega meseca so imeli nemški bankirji v Berlinu svoje letno zborovanje. Premagana Nemčija ima težke skrbi, da zopet spravi v red svoje gospodarstvo. Zadostitev po mirovni pogodbi, prevzetim dolžnostim in bremenom, plačilo vojne odškodnine, ureditev valute, plačilo ogromnih vojnih posojil, prehod v normalno gospodarstvo, ureditev državnega gospodarstva, poživitev delojunosti so poleg vprašanja prometa in sirovin glavna gospodarska vprašanja, katere treba rešiti. Poplava s papirnatim denarjem je nevarna. Okoli 75 milijard nemških bankovcev je v prometu. Marka si je bila v inozemstvu že spomlad opomogla do 15 švicarskih frankov za 100 mark, potem pa je zopet držala nazval in se sedaj suče na vrednosti okoli 8 švicarskih frankov. Zelo zanimivo je bilo poročilo Maksa Warburga iz Hamburga o ozdravljenju n emške valute. Zastopal je mnenje, da do izboljšanja valute ne vodi pot preko valutnotehniških odredb. Gospodarstvo samo treba ozdraviti. Slaba valuta velike države učinkuje na gospodarstvo drugih držav. Cilj, za katerim je stremi, sedaj ni dosega stare zlate paritete, ko je bila marka vredna 1/24 švic. franka, marveč je najbližje in najpotrebnejše stabiliziranje tečajev. Za gospodarske kroge najpomembnejši položaj je stalno valovanje denarne vrednosti in meničnih tečajev. Seveda je želeli, da se vzpne marka iz sedanje globočine. Izhod iz sedanje depresije je mogoč, če se v državi sami pridejo do miru, reda in varnosti. Državni proračun mora priti v ravnovesje, uradniški aparat treba zmanjšati. Preobdajitev in nejasni davčni zakoni izpodbijajo javno moralo. Novih premoženjskih davkov se treba za daljšo dobo varovati. Dohodkov iz indirektnih davkov ni odklanjati, država mora iz pridobitnih naprav dobiti večje dohodke. Zato treba odstraniti birokratizem iz takih naprav. Bančna tajnost je potrebna, če naj zopet oživi žiro-promet in izigne razvada plačevanja v efektivnih bankovcih. Urediti je trgovino v terminkih devizah, pospeševati izvoz fabrikatov. Neogibna potreba je, da se določi izmera vojne odškodnine. Dokler ni znana, ni misliti na redno valuto. Poročevalec je zahteval omilitve mirovni pogojev, zlasti glede dobavljanja premoga. Zmanjšati je antantne posadke in komisije, ki zahtevajo silne svote. Ni še prišel čas za valutno posojilo. Tako internacionalno posojilo bi imelo strop tedaj zmisel, če se znižajo finančni in gospodarska bremena mirovni pogojev.

Maks Warburg zavrača državni bankrot na ta način, da ustavi država plačilo obresti. Sviri pred nadaljnjo pomnožitev bankovcev. Odločno je proti onim, ki predlagajo plačilo vojnih posojil v gotovini. Tako postopanje bi izkazalo pomnožitev bankovcev in s tem valutni bankrot. Žigovanje bankovcev na ta način, da se jih razvrednoti (devalvacija kakor naša relacija 1:4), je brez pomena. Nemčija mora gledati, da zopet dobi spoštovanje svojih marki, čeprav se ne doseže zlata pariteta pred vojno. Odklanjati je sklepanje kupij v Nemčiji v tujem denarju. Vzeti bankovce in dobrohotnost, ki jih imajo inozemci, je teoretično pač možno, praktično pa neuporabno. Prisilna posojila ne bi pomagala urediti državne dolgov. Izključeno je postaviti sedaj določen asančni načrt. Poročevalec je bil mnenja, da pride svet do novega gospodarskega reda.

Izvajanja nemškega finančnika so instruktivna tudi za nas. Kakor drugi poznati finančniki, zastopa tudi on mnenje, da se brez haska žrtve, ki se nalagajo prebivalstvu z različnimi nasilnimi neredbami. Tak ukrep je bil tudi naša relacija 1:4. Pomagala je sicer dinarju umetno do kratke vrednosti. Ni pa mogla niti ustaviti propadanja denarne vrednosti, niti naraščanja dragine in, kar se vidi iz sedanjega razglasila Narodne banke, tudi ne znežiti naraščanja papirnatega denarja. Po načelni poti, katero se je izbralo, ne smemo naprej. Čimprej treba, da kromemo na novo pot.

Najnovejša poročila.

VAŽEN RAZGOVOR V ITALIJAN-SKEM ZUNANJEM MINISTRSTVU.

Rim, 2. nov. V zunanjem ministrstvu se je vršil važen razgovor, katerega so se udeležili zunanji ministri Sforza, general Badoglio, admiral Acton, mornariški minister Secchi in komendant Salata. V glavnem se je gibal razgovor okoli vprašanja določitve vzhodnih mej in varnostnih pogojev za Italijo na Jadrano. Posvetovanje je trajalo tri ure in je bilo jako živahno. — Da je Bononi, vojni minister, v delegaciji, je napravilo na Montecitorioju najboljši vtis, ker je znano, da zastopa najširšo jadransko integriteto. — Z jugoslovensko delegacijo pride pet civilnih funkcionarjev in dva oficirja.

POGAJANJA V KRAJU SANTA MARGHERITA LIGURE.

Rim, 2. nov. Listi poročajo, da se bodo vršila pogajanja najbrže v Liguriji v Santi Margheriti. Marchese Spinola je bil naprošen, da naj da na razpolago italijanski vladi vilo Pini, ki se nahaja ob glavni cesti med Santo Margherito in Rapallom. Potem je došlo lastniku hotela Imperial, ki je nasproti vili Pini, naročilo, naj priredi za dan 6. novembra večer prostorov. V vili bodo stanovali najbrže italijanski delegatje, v hotelu pa jugoslovenski. Tudi so izvršene že razne varnostne odredbe. Iz vsega tega se sklepa, da se bodo vršila pogajanja najbrže v imenovanem kraju. — Rapallo in Santa Margherita sta v genovskem zalivu, na obali od Genove jugovzhodno.

FRANCOSKI ZASTOPNIKI PRI ZVEZI NARODOV.

— d Pariz, 2. nov. Ministrski svet je izvolil Loena Bourgeoisla,

Vivianija in Canoteauxa za delegate francoske vlade pri zborovanju zveze narodov v Zenevi. Ministrski svet je nadalje sklenil, da je treba pričeti z reorganizacijo osebja pri poslatištih, ker se je organizacija teh mest med vojno zelo zanemarjala. Pri evropskih poslatištih se bo razpisalo 23 novih tajniških mest.

PRED STAVKO V FRANCJI.

— d Pariz, 2. nov. Narodni svet francoskih rudarjev je danes dopoldne imel sejo, na kateri se je razpravljalo o zvišanju delavskih plač. Francoski delavci zahtevajo petkratno povišanje plač iz leta 1913. Voditelji tega gibanja so delavci v okrožju St. Etienne. Francoski rudarji zahtevajo, da se reši vprašanje povišanja plač do 12. novembra t. l. Lastniki rudnikov so poslali zastopnikom delavstva pismo, v katerem po večini odklanjajo povišanje.

TURSKI PORAZ.

— d London, 2. nov. »Times« poročajo iz Carigrada, da so Grki dosegli proti Turkom na bojišču pri Brusi-Cynes sijajno zmago. Turški poveljnik je bil ranjen. Armenci so zavzeli mesto Igdir. Dve novi turški diviziji sta bili na bojišču pri Khari popolnoma uničeni.

PROTIREVOLUCIJA V MOSKVI.

— d Pariz, 2. nov. Švedski listi poročajo, da je v Moskvi proglašeno obsešno stanje, ker se je bati protirevolucije.

POKOJ ARMENCEV.

— d London, 2. nov. Iz Marsiwana je prišla brzjavka z dne 27. oktobra, ki javlja padec mesta Hagija. 10.000 Armencev, ki je šest mesecev branilo mesto, je bilo poklanih.

Razdružitev »Zveze slov. odvjetnikov«.

Zveza slovenskih odvjetnikov v Ljubljani je imela dne 31. oktobra 1920 svoj občni zbor. Ob primerni udeležbi je najprej pozdravil došle člane predsednik g. dr. Triller. V svojem pozdravu se je spomnil najprvo onih članov, katere je od zadnjega obnega zbora izrgala družstva neizprosna smrt. To so odvjetniki gg. dr. Zitek, Schegula, Sušnik, Georg in Pavletič ter notar g. Plantan. S toplimi besedami je poudarjal zasluge umrlih članov za naš narod v obče in za društvo posebej ter pozval navzoče člane, da se v znak sožalja dvignejo raz svoje sedeže. Po tej oddolžitvi umrlih članom podal je predsednik jasno in pregledno sliko o društvenem delovanju od njegovega početka do danes. To delovanje je obsegalo dolgo dobo 16 let. Ta slika je bila zelo zanimiva, ker nam je očrtala verno naše narodne boje v tej dobi, ko smo robovali še pod svojo krivično mačeho, pokojno Avstrijo. Radi pičlo nam odmerjenega prostora, danes tega poročila ne moremo v celoti priobčiti. Obljubljeno nam pa je, da se bo v kratkem od policane strani napisala zgodovina tega obrambnega društva, ki bo važna listina za dokaz, koliko krivice je moral prenesti, koliko škode je moral utrpeti naš narod tekom teh 16 let, posebno pred sodišči. Po predsednikovem nagovoru je podal svoje poročilo blagajnik g. dr. Kokalj. To poročilo je obsegalo čas od l. 1914 dalje do danes. Društvo ni imelo v tem dolgem času nobenega obnega zbora. Čim bi bilo to storilo, bilo bi ali razpuščeno ali bi postalo njegovo imetje žrtve vojnega posojila. Ko sta predsednika odobrila blagajnikovo poročilo, se je sklenilo društvo razdružiti. Društvo je bilo v prvi vrsti

narodno-obrambeno društvo, čegar naloga je bila ščititi narodne pravice slovenskega naroda pred avstrijsko birokracijo. Ker živimo sedaj v svobodni in hkratu narodni državi, ne potrebujemo več takega obrambnega društva. Na to se je sklepalo, komu ima pripasti društveno imetje. Sklenilo se je, naj pripade odvjetniški zbornici za Slovenijo v Ljubljani za podpisalno zalogo, ki že obstoji pri imenovanju zbornici. Izreklo se je pri tem še željo, da bi se pri zbornici ustanovil poseben pokojninski oddelček in izročeno imetje porabilo v to svrhu. Navzoči predsednik odvjetniške zbornice g. dr. Majaron je imenom zbornice izrekel »Zvezi slovenskih odvjetnikov« prisrčno zahvalo za zadnji sklep. Zaeno je predlagal, naj se izreče priznanje in zahvala predsedniku g. dr. Trillerju, blagajniku g. dr. Kokalju, ki sta skozi celih 16 let neumorno kot predsednik, oziroma kot blagajnik delovala v korist »Zveze slovenskih odvjetnikov«. Občni zbor je z navdušenjem pritrld temu predlogu. Ker je bil s tem izčrpan dnevi red, je bil zaključen zadnji občni zbor »Zveze slovenskih odvjetnikov«. Kakor smo večkrat poudarili, je bilo to društvo predvsem naše obrambno društvo, ki je bilo skozi dolgi 16 let vedno na braniku za naše narodne svotinje. Njegovo delovanje skozi teh 16 let je verna slika onih naših narodnih bojev, katere smo morali biti za svoje najprimitivnejše narodne pravice. In to svojo nalogo je »Zveza slovenskih odvjetnikov« verno in vestno vršila. Naša dolžnost je, da ob njenem prestanku to ugotovimo in da zaeno izrečemo narodno zahvalo onim možem, ki so v tem društvu delovali neumorno in nesebično!

Gospodarske vesti.

— g Obrtni učni tečaj. Potreba takih učnih tečajev je vedno bolj očita, zatoraj se je pri zakonadni anketi dne 25. oktobra 1920 v državi obrtni šol v Ljubljani sklenilo povabiti vse pomočnike in moistre, ki bi hoteli tečaje obiskovati, da nemudoma priklase svoje ime, obrt, bivališče pisarni Pokrajinske zveze obrtnih združenj za Slovenijo v Ljubljani, Beethovnova ulica 10. Tečajji bi bili 3 mesečni. Najprvo bi se poučevalo v Ljubljani, potem bi se priredili tudi po pokrajini slični tečajji, na katerih bi poučevali posebni strokovni potovalni učitelji. Podpore za čas učenja bi se sponoval. Urad za pospeševanje obrti je v hvalovrednem pojmovanju potrebe takih tečajev že razpisal strokovna učna mesta in sicer za krojaštvo, čevljarstvo in keramiko (lončarstvo, pečarstvo). Nadalje pridejo v poštev: kovinarstvo in sicer za ključavničarstvo, kovaštvo, elektrotehniko, železostugarstvo ter mehanične obrti; kolostvo, mizarstvo, slikarstvo, črtničarstvo, pleskarstvo in licaštvo. Kdor se misli udeležiti teh tečajev naj se takoj zglaši ter se mu bodo vsa potrebna navodila vpolela.

— g Narodna banka. V soboto je imel sejo upravni odbor Narodne banke. Seji sta prisostvovala kot zastopnik finančnega ministra generalni direktor dr. Dučić in generalni inspektor Tošić. Na seji so sklepali o posredovanju na borzi v svrhu zboljšanja valute.

— g Banka v Čekoslovaški

— g Kako si je Čekoslovaška zavarovala svojo zunanjo trgovino. Čekoslovaško ministrstvo za trgovino in promet je izdelalo regulativ za čekoslovaške trgovske zbornice v inozemstvu. Inozemske korporacije, ki se prilagodio zakonskim določbam omejenega ministrstva, se priznavajo za čekoslovaške trgovske zbornice v inozemstvu. Te zbornice v inozemstvu si preskrbujejo informacije o razmerah republike pri čekoslovaških oblastih, trgovskih zbornicah ali v posebnih državnih zavodih za podporo zunanje trgovine. Nasprotno informirajo inozemske trgovske zbornice čekoslovaške oblasti, trgovske zbornice in zavode v republiki. Čekoslovaška vlada si pridržuje nadzorstvo nad delovanjem čekoslovaških trgovskih zbornic v inozemstvu potem svojih zunanjih zastopnikov, ki imajo tozadevno posebne pravice. Priznanje kake inozemske korporacije za čekoslovaško trgovsko zbornico se more vsak trenutek preklicati. Take določbe so se zdele čekoslovaški vladi potrebne, da se obvaruje dober glas čekoslovaške trgovine in se prepreči morebitne spekulacije in zlorabe českega imena v inozemstvu pa tudi zlorabe inozemske trgovine namreč Čekoslovaški. Vzgled za Jugoslavijo!

— g Interesantna izjava o sovjetski Rusiji. V Düsseldorfu je imel nemški socialst dr. Breidscheld govor, v katerem je rekel med drugim: Dve leti smo pisali po naših listih o Rusiji samo lepo in dobro, danes pa moramo konstatirati, da je dejanski gospodarski položaj v Rusiji izvenredno neugoden. Označil ga je zastopnik Rusije Viktor Kop v Berlinu pred veleindustrijalci tako, da se ne more niti misliti na izvoz raznih produktov in surovin iz Rusije v Nemčijo prej, nego po preteku 5 mirnih let.

— g Čekoslovaška in Romunija. V pogajanjih med Čekoslovaško in romunjskim romunjskim železnico radi prvovala blaga se je dosegel sporazum. Po tem sporazumu bo dobavljala Čekoslovaška po Donavi sladkor, za kompenzacijo pa dobila žito. Romunija mora dati za prevoz žita na razpolago tudi 15 lokomotiv.

BORZE.

— d Zagreb, 2. novembra. Devize: Berlin 185—190, Italija 525—530, London 470—0, Pariz 870—0, Praga 162—164, Dunaj 32.75—33. Valute: dolarji 137.50 do 138.50, avstrijske krone 35.50—36, carski rublji 110—115, 20 kron v zlatu 496—500, francoski franki 880—0, napoleondor 495 do 497, nemške marke 189—194, romunski lei 215—0, italijanske lire 520—525, turška lira v zlatu 525—530.

— d Berlin, 2. novembra. Devize: Amsterdam 2432.55, Antwerpen 531.95, Kristijanija 1068.90, Kodan 178.90, Stockholm 1540.95, Helsingsfors 175.80, Italija 292.20, London 274.45, New York 97.92, Pariz 501.95, Švica 1251.20, Španija 1103.85, Dunaj 32.52, Praga 86.65, Budimpešta 15.98.

— d Curih, 2. novembra. Devize: Berlin 8, Nizozemska 194.75, Novi Jork 639, London 21.96, Kodan 40.20, Milan 23.25, Bruselj 42.55, Kodan 87, Stockholm 123.75, Kristijanija 85.75, Madrid 88, Buenos Aires 227.50, Praga 7, Varšava 1.95, Budimpešta 1.30, Bukarešta 10.25, Dunaj 1.95, avstrijske žigosane krone 1.00.

— d Dunaj, 2. novembra. (CTU) Devize: Amsterdam 12.350, Berlin 58.50, Curih 6800, Kristijanija 5750, Kodan 5800, Stockholm 8050. Valute: Nemške marke 583.50, romunski lei 700, bolgarski lei 500, švicarski franki 6775, francoski franki 2675, italijanske lire 1550, angleški funti 1450, ameriški dolarji 415, carski rublji 310. Kurzi v preteklem prometu: Zagreb 292—312, Budimpešta, plačila v nakazilih poštne hranilnice in v žigosanih kronah 87—97, madžarske žigosane krone 87—101, Praga 492—512, Varšava in Krakov v poljskih markah 141—135, čehoslovaške krone 500041 490—510, manjši bankovci 490—510, novi dinarji 1200—1250.

— d Praga, 2. novembra. Devize: Beograd 246, Zagreb 61.25, Dunaj 19.75, Varšava 26. Valute: dinarji 244, avstrijske krone 19.75.

Darila.

Upravi našega lista je poslal za: »Koroške begunce« g. Ferdo Wigle, nadučitelj v Loškem potoku 40 K namesto venca na krsto dragemu prijatelju Ivanu Tomcu v Starem trgu pri Ložu. — Srčna hvala!

— Povodom svatbe kr. poštnega aspiranta g. Ernesta Banovca so darovali udeleženci v korist »Glasbeni Matice« 200 K. Hvala darovalcem!

Pozvedbe.

— Najditelju zopet »najdenih« 200 kron v vrednost, da darujem meni od te svote kot procenat priloženih 50 kron CM. družbi s pripombo, da pridržim zase le kar je bilo »najdenega«. — Ivanka Smolnik.

Glavni urednik:

Rasto Pustoslavsek.

Odgovorni urednik:

Božidar Vodeh.

Zagatenje: La Gazette Médicale de Paris poroča, da grenčica »Franc Josef« pogosto že v majhnih množinah služi izbornu.

Trpite na reumatizmu in glijtjenh bolečinah? Vdrnenje s pravim Fellerjevim Elza fluidom je takorekoč dobrodejno! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenica 36 K.

Rabite milo odvajajoče sredstvo? Fellerjeve prave Elza kroglice izvršujejo svojo dolžnost! 6 škatlic 18 K. — Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine, 1 steklenica 6 K. Želodec okrepčujoča švedska tinktura, 1 steklenica 15 K. Omot in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stuhica donja, Elzarg, št. 238. Hrvatska.

Zvezke

za višje šole, črnilo, peresa, radirke in druge šolske potrebščine na debelo in drobno se dobi pri L. Pavšlu, Ljubljana, Židovska ul. 4. 7750

Star papir, makulatura

Iz arhivov, tiskarnic in knjigovodnic kupi za tovarne papirja pod jamstvom tovarniške porabe L. Kappler, Cartiera Glinina, Trst, poštni predal št. 444. Plačilo pri predaji pri tvrdki R. Razinger v Ljubljani. 8269

Perfektne knjigovodje in dobro izveščano strojeopisno

zmožno slovenskega jezika, stenografije in črtilice sprejme takoj. Tvrdka Kregar, Tomšič i drug Sombor. Oferte na naslov K. A. Kregar, Ljubljana. 8265

Salonska obleka, črna nova,

iz predloženega vzorca, vojnege blaga in 3 m sivega blaga se prodaja. Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda. 8262

Mlada psička

pristne pasme jazbecarja (dakla) se prodaja. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 8263

Stroje za milarne

F. Vahovec, Glince števil. 144 pri Ljubljani.

kakor tudi brusilne stroje za vsakovrstne vrste razpošilja

Inženir - arhitekt sprejme v svojo dajoča dela kot postransko opravilo. Ponudbe pod »Arhitekt 8262« na upravnistvo Slov. Naroda. 8262

Lepa garnitura za spalnico naprodati.

Več pri Razingerju pod Pace samo 3. nov. od 10. do 12. in od 2. do 4. 8263

Nov dolg kožuh (Reisepelz)

podložen z najlino, kožuhovino, se prodaja za 15.000 dinarjev. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda. 8254

Proda se nov damski plišast povrnik.

Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda. 8253

Jšče se vodna moč.

Zaga ali min do 30 P. S. se išče v najem za 10 do 15 let, reflektira se le na bližino krolodvora z okolico velike množine gozdov. Ponudbe pod »D. K. 1920/8248« na upravo Slov. Naroda. 8248

Proda se nova železna peč.

Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda. 8249

drodasta se 2 šivalna stroja za čevljarje. Ogledata se na Glinca 230 8183

Proda se posestvo

z gozdom 50 oralo. Informacije pri Jos. Stare, Srednja vas v Bohinju št. 9, želez. postaja Boh. Bistrica. 8155

Proda se novo srebrno jedilno orodje

(garnitura za 12 oseb) težko 5-450 kg. Vrata se: Rimska c. 5/II. levo. 8161

Meblovano ali nemeblovano stanovanje s kuhinjo

se išče za distingvirano zakonca proti visoki najemini. Ponudbe pod šifro »Zakonca 7904« na upravnistvo Slovenskega Naroda. 7904

Proda se štedilnik, lovska puška in otroški voziček.

Vodovodna cesta št. 171, Ljubljana. 8276

Prodasta se postelji z nočnimi omari in otroški voziček.

Resljeva cesta 1/II. 8255

Proda se nekaj obleke za gospoda srednje velikosti.

Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5. 8252

Proda se dobro ohranjen, napolnjen in takoj uporabljen akumulator s 25 sveč.

Žarnice in Eisenmanov magnet. Poizve se v Sp. Šiški, Gosposvetska cesta 91, v prodajalni. 8250

Angleški tečaj!

I. del, za začetnike, 3 krat na teden po 1 1/2 ure — II. del, višja stopnja; po dogovoru. Pristojni in dogovor v petek, 5. novembra, ob pol šestih za I. del ob šestih za drugi del. — Kraj: Mosko učiteljske, I. nadst., soba 25, Resljeva cesta. 8259

Prodaja opravo za obednico, na pol staronemško (K 40.000), ameriške citre z nekaj tucati not in mizo z rezonanco (K 20 00), nekaj servisov po dogovoru. Naslov pove upravo Slov. Na oda. 8251

Kupim na Koroškem:

Žago, miln, vilo, posestvo če je tudi v bab h, kupim tudi parno lokomobil in priložnostni (Voligatter). Ponudbe z notenčnim popisom in ceno na Andrej Marinc, pošta Gomilsko pri Celju. 8005

Jšče se pridna in poštena služkinja,

katera zna pospravljati, sode in vsaj za silo šivati, proti dobri plači in hrani. Vpraša se pri Josip Bergman, Ljubljana, Poljanska cesta 87. 8212

Proda se dobro uvedena nanovo opremljena manufakturna trgovina

z inventarjem vred v središču mesta Ljubljane. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda. 8213

Večja množina prvovrstnega sadnega mošta po jako nizki ceni se prodaja.

Marija Svetina, Bled II. 8151

Tehnik išče stanovanje.

Naslov pove uprava Slov. Naroda. 8187

Proda se po ceni skoraj nov kupé (broom) iz dunajske prvovrstne tovarne.

Poizve se v upravnistvu Slovenskega Naroda. 7973

Krompir prvovrsten, združeni del in trepet.

izvir jugoslovanskih najboljših kraljev, oddaja družba »Jadrin« v Ljubli na Dunajska cesta št. 9, vsak dan v množinah od 200 kg dalje po K 1-90 kg. vreče se morajo za napolnitev prinesiti s seboj. Pri večjem odjemu, celih vagonov, cena po dogovoru. 8128

Trstje za stroje izdeluje in prodaja

na debelo in drobno m² po K 4-80 pri večjih naročilih znaten popust. Stojer Anton, Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo. 4256

Proda se radi solitve

dobro ideč a gostilna s trgovino z mešanim blagom v neposredni bližini premogokopa trboveljske družbe blizu Kočevja. Hiša ima velike prostore, čedna stanovanja, kleti, ledenico, verando, kegljišče in lepa hleva. Okoli hiše je lep senčnat vrt - zraven obširen sodnji vrt, k hiši spada 40 oralo zemlje - gozd, polja in travniki. Več se izve pri Hans Kresse, trgovec v Kočevju. 7779

Samo nekaj dni

kupujem umetne zobe po visokih cenah. F. Warner, Hotel Wilson, soba 12. 8244

Strešno lepenko

parketne deske, trstje za štukaturo dobavlja takoj v vsaki množini

Jos. Puh, Ljubljana, Gradaška ul. 22. Telefon 513.

Štedilnik (Tischherd) se kupi. Ponudbe pod »D. R.« na uprav. Slov. Naroda. 8205

2 mizarška pomočnika

proti dobri plači za belo pohištvo se sprejmeta v trajno delo takoj pri F. Rajdiga, zloga pohištva Ljubljana, Sv. Petra c. 17. 8236

Mirna oseba išče

za takoj sobo samo v sredini mesta proti plačilu 300 K brez postrežbe. Hrana po dogovoru ali pa brez nje. Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda. 8220

Soba išče.

Diplomiran pravnik pariške univerze išče sobo s komfortom pri ugledni obitelji. Plača postranska stvar. Ponudbe na Dr. Šantič poste restante, Ljubljana. 8208

K lesni trgovini se sprejme

vešč strokovnjak s kapitaom ali brez njega pod jako dobrimi pogoji. Ponudbe pod »Lesni strokovnjak 8174« na upravnistvo Slov. Naroda. 8174

Zastoj poučujem francoščino,

kdor mi odda meblirano ali prazno sobo. Plačam dobro. Ponudbe pod »Soliden gospod 8207« na upravo Slov. Naroda. 8207

Prodajo se nove manufakturne stelaže.

Vpraša se pri Francu Urh, Celje. Kralja Petra c. 13. 8136

Slušateljica filozofije

poučuje za vso gimnazijo latinščino, grščino in srbohrvaščino. Prijave pod »Pouk jezikov 8193« na upravnistvo Slovenskega Naroda. 8193

Zenitna ponudba!

Državni uradnik v lepem mestu Slovenije, 32 let star, prikupljive znanjosti, mirnega značaja, išče simpatično družico, katere naj bi ne bila brez vseh sredstev. Tajnost častnobesedno zjamena. Ponudbe pod Resna odločitev 8258« na upravo Slov. Naroda. 8 58

Čistilo, Jilritin in »Cipulin«

ter mazilo (Solo) in liščilo št. 12, 16, 20 nudi po najnižjih cenah tvrdka Osvold Bobot, Ljubljana. Sv. Jakoba trg 6. 8203

Prvovrstno

brilno in toaletno milo

orehovo in repinčev (Kletten) olje, nilantina, puder, barvo in mrežice za lase ter gledališčne šminke v garniturah priporočila Stefan Strmol, Ljubljana, Pod Tranco 1. 8172

Pozor! Ljubitelji starin!

Naprodaj je lepo vložena tridelna omara (Tabernakelka), lepo vložena omara z dvema vraticama, lepo vložena miza lep pas za narodno nošo, vse stvari so v dobrem stanju. Poizve se: Dunajska cesta 47. 8159

Solo

na vagon oddaja Import & Export M. J. Nerat, Maribor. Gosposka ulica 58. Brzlojavke: Gumilport Maribor. Telefon 282. 8141

Služba.

Absolvent gimnazije bivše rač. podčastnik, v ruskem vjetništvu vodil korespondenco vjetnikov pozneje nameščen kot inštalater za celo telefonsko centralo in razne signalizacije in kot ključavničar za kar imam izpričevalo več poleg slov., nem., italij., češkega, rus., rbo-hrv. ter nem. in slov. stenografije. More položiti 400 0 K ali več kajcije, išče primerne službe. Ponudbe z navodbo plače pod »Energia 8140« na upravo Slov. Naroda. 8140

Prevzel sem zastopstvo prvovrstnih tvornic:

nudim elektrotehnični material, betonsko železo, različen železni material in motorje. Zahtevajte ponudbe

Gjorgje Grujić Beograd, Miletina ul. 15.

Brašna

(moke)

svih vrsta prima kvalitete dapače i samog broi 0 nudja na vagonse p r i je

Korana, d. d. Zagreb

Jurističeva ulica 6.

Brzjav »Korana« Tel. int: 5-96.

Šivalni stroji dospeli

za obrtno in rodbinsko rabo v vseh opremah. Istotam se dobi vse posamezne dele, igle in olje, potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje.

Josip Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nas. 7.

Mednarodna špedicija

Emil Eichhorn

Brod na Savi, Bosanski Brod, Osijek I., Zagreb Frankopanska 9.

Špedicije svake vrsti, carinjenje, preseljenja u vlastitim pokučvenim kolima itd.

Brzo avi: Eichhorn.

Divjačino!

ZAJCE, FAZANE, JELENE in DIVJE RACE kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah z oddajne postaje

E. VAJDA, veletrgovina z divjačino

ČAKOVEC, (Medjimurje)

Brzo avi: Vajda Čakovec. Telefon 4.

Brošura

„Pod novim orlom“

je izšla v ponatisku. — Dobi se v »Marnodni knjigarni« v Ljubljani, Prešernova ulica 7. Cena s poštnino K 18.—. — Naročila se rešujejo le proti pošiljlatvi zneska vnaprej ali po povzetju.

Potovalni zastopnik.

Severočeška predilnica in tkalnica, ki izdeluje barhente in blago za obleke, želi sprejeti potovalnega zastopnika za Jugoslavijo. Gospodje, ki trajno potujejo in so že dolga leta imeli taka zastopstva ter so dobro uvedeni pri odjemalcih, naj pod »Velik promet P. Z. 996 8229« pišejo na uprav. Slov. Naroda. 8226

Prelepa Vasiljica

in druge ruske pravljice

Pripreduje Cvetko Golar.

Dobi se v Narodni knjigarni. — Cena K 14-40, po pošti v naprej K 15-40 v.

Važno!

Gospod Ivan Zibilic, veleposesnik in veletrgovec v Aleksandriji — Egiptu naznanja vsem cenj. jugoslov. trgovcem, industrijalnim podjetnikom ter izvoznim in uvoznim družbam vladno, da je pripravljen dati najkvalitetnejše in najzanesljivejše vsakovrstne informacije in podatke osobito glede izvoza in uvoza z Egiptom in to vsaj za toliko časa, dokler ne bodo urejena poslovanja z jugoslovanskim konzulatom odnosno trgovskimi zbornicami. Gospod Zibilic je rodom Dalmatince, goreč jugoslovanski redoljub, kateri uživa osobito v evropskih kolonijah kot predsednik jugoslovanskih društev itd. v Aleksandriji najvišje poslanje in priznanje, kajti ta mož biva v tej tujini že nad 50 let. — Vsa tozadevna pojasnila daje tukajšnja

tvrdka

Charles Princ

trgovina z manufakturo na debelo, Turjaški trg št. 1, pisarna Židovska ulica števil. 1, I. nadstropje. 7135

DANICA

krema za obutev

Cisti, lika in konzervira usnje

Proizvaja: »SLAVIA« tvornica kemičnih proizvodov dol. dr.,

ZAGREB, Lilca 213

Telefon 5-46. Brzjav: »CEMLA«

Zahvala.

Presrečna zahvala vsem, ki so našega dragega strica, gospoda

Antona Kaspreta

šolskega svetnika in gimn. profesorja v p. spremljevali na zadnji poti.

Črna pri Prevaljah, dne 29. oktobra 1920.

Založnica rodbina Prah.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob priliki nenadomestljive izgube naše iskrenoljubljene soproge, ozir. matere in stare matere, gospe

Marije Goldmanove

kakor za poklonjene krasne vence in mnogobrojno čašče spremstvo k zadnjemu počitku izrekamo tem potom vsem najprizrenejšo zahvalo.

Posebej pa se zahvaljujemo pevskega društvu »Ljubljanski zvon« za tolažbe polni žalostinki.

Žalostni ostali.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Plahte

stare in nove, se kupijo. Poizve se: Jeranova ulica št. 13. (Trnovo). 8049

Po zelo znižani ceni nova dveokolesa, plašči, zračnice, svetilke, gorilci itd. Srečujemo se v posredništvu dvookolesa in razni stroji pri SATJELU, Ljubljana Stari trg 28. 7823

G. F. Jurásek

uglaševalec glasovirjev in trgovec z glasbili

Ljubljana, Wolfova ul. 12

Klobuke velurje in iz klobučevine prebarva takoj v vseh modernih niansah ravnotako vse druge predmete. 608

Tovarna Jos. Reich, Ljubljana.

Karbidne svetilke

namizne viseče in za kolesarje, karbid in gorilce priporočila

IGN. VON, Ljubljana, Sodna ulica 7.

Česka tvornica glasbenih instrumentov

Josef Lidl v Brnu Čehoslovaška republika Dobavitelj jugoslov. ministrstva vojne in pomorščarstva. Direktna poštna odprava obnove. 8178

Klavirji na obroke

in na posodo pianini, harmoniji, violine in vse orodje za godbo. Srečujemo se v posredništvu Alonzo Broznik, bivši učitelj Glasb. Matice Kongresni trg št. 17. (pri nunski cerkvi). 2585

Nova hiša

se prodaja v Mariboru, Smetanova cesta št. 50, dvonadstropna, vsebuje 11 st. novanj, 11 kuhinj, 11 drvarnic na zračni solčni legi. Več se izve pri Anton Vrabli, pošta Križevci pri Ljutomeru 8101

Konjak

stari vinski je pri slabosti vsled sta rosti, pri težkočah v želodcu in pešanje moči pravo življenje za vzbujač sredstva. Dva litra pošlje franko v najprej poslanih K 19.80, 1 liter za K 108. Benč Hertl, veleposrednik, grad Gorič pri Konjicah, Slovenija. 6592

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa zalega mora poginiti ako upotrebite močnejšo iskušeno in posodi hvaljena sredstva kakor: proti poljskim mišim 10 K; za podgane in miši stane K 10.-; za ščurke a posodno močnejšo vrsto 20 K; posebno močna tinktura za stenice 12 K; uničevalec moljev K 10.-; prašek proti mrčesu 10 in 20 K; mazilo proti nemi pri Juhdeh 5 in 10 K; mazilo za uši pri živini 6 in 10 K; prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K; tinktura proti mrčesu na sasu in zelenjavi (uničevalec rastlin) 10 K; prašek proti mravljam 10 K; mazilo proti garjem 12 K. Pošilja po povzetju. Zavod za eksport M. Jankar, Zagreb 15., Petrinjska ulica 3.

Angleška sekcija plebiscitne komisije

v Celovcu prodaja

7 osebnih avtomobilov, 8 motornih koles in dva tovorna avtomobila

in sicer:

Dve limuzini Talbot-Darracq, tipa V. 60, 16 HP., modro pleskani, šestosedesni, s starterjem in električno razsvetljavo, z nikljasnim okovjem, z izmenljivimi obroči, kompletni z gasilno pripravo, orodjem, rezervnim kolesom, plašči, zračnicami itd., v popolnoma voznem stanju, kakor novi.

2 odprta voza za ture Talbot-Darracq, tipa V. 20, 16 HP., peterosedesna, s starterjem, električno razsvetljavo, z nikljasnim okovjem, modro pleskana, kompletna z gasilno pripravo, z rezervnim kolesom, plašči, zračnicami, orodjem itd., v jako dobrem stanju.

8 motornih koles tipa Triumph, 3 1/2 HP., kompletni z orodjem, rezervnimi gonilnimi jermeni, ventili, plašči itd., v dobrem stanju.

3 odprta vozova za ture Fiat, model 2, 15 do 20 HP., 1 modro, 1 zeleno, 1 belo pleskan, v popolnoma voznem stanju, z električno razsvetljavo Fiat, z rezervnim kolesom, plašči, zračnicami, gasilno pripravo s šipo proti vetru, s streho itd.

2 tovorna avtomobila Fiat model 15 Ter., 35 HP., kompletna, s streho, z rezervnim kolesom, z gasilno pripravo, s karbidno razsvetljavo, z orodjem itd., v jako dobrem stanju.

Rezervne plašče, zračnice itd. spadajoče k avtomob. Talbot-Darracq tipa V. 20, 16 HP in rezervne plašče, zračnice itd. spadajoče k avtomobilom Fiat, model 2, 15 do 20 HP in tovornim vozovom Fiat, model 15 Ter., 25 HP, z nadomestnimi posameznimi deli za vse tri omenjene tipe.

Avtomobili in motorna kolesa so vsakomur na vpogled dne 4. 5. in 6. novembra; sprejeto e ofertov se zaključijo 8. novembra. Ponudbe morajo biti pripravljene samo v sterlingih ali francoskih frankih.

OTVORITEV TRGOVINE

Cenjenim odjemalcem vlijudno naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manufakturno trgovino z manufakturnim blagom v popolnoma prenovljenem lokalu. Za bližajočo se zimsko sezono priporočamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, osebno razno volneno in sukneno blago za dame in gospode, dalje perilne barhente, flanele, cečije, sifone, potrebščine za krojače, šivilje, tapetnike i. t. d. Zagotavljamo prijazno in solidno postrežbo se priporočamo

A. & E. SKABERNE

veletrgovina z manufakturnim blagom, Ljubljana, Mestni trg 10

Kuverte in pisemski papir s firmo kakor tudi vsakovrstne druge tiskovine :: izvirne točno :: „Narodna tiskarna“.

Narodna banka Kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, Centrala Beograd

Stanje dne 15. oktobra 1920.

Aktiva

Metalna podloga:	
a) v blaginjah:	
v kovanem zlatu	Din. 63,269.440.-
v kovanem srebru	15,537.580.-
v valutah	2,197.241.10.-
b) v depozih v inozemstvu:	
v raznih valutah	348,135.833.88.-
	Din. 429,140.094.98.-
Posojila:	
na menice	156,973.443.21.-
na vrednostne papirje	5,263.113.-
	162,236.556.21.-
Dolg države:	
za odkup kronskih vrednosti	1,193,663.965.35.-
po računu razmene	661,574.056.57.-
po posojilu na bone obrin. kap.	150,000.000.-
po posojilu na bone bančn. kredita	500,000.000.-
za dolg depozu din. kronsk. novčan.	425,921.526.65.-
	2,931,159.548.57.-
Vrednost državnih domen:	
založenih za izdavanje novčanic	2,138,377.163.-
	Din. 5,660,913.362.76.-

Pasiva

Glavnica Din. 50,000.000.-	
od te vplačane v kovanem zlatu	Din. 10,000.000.-
Rezervni fond	705.011.64.-
Novčanice u tečaju	2,947,882.130.-
Razne obveznosti:	
poraživanje države na račun razmene	Din. 381,852.822.90.-
obveze na žiroračunu	51,484.027.39.-
obveze po raznih računih	124,147.967.99.-
	557,464.818.28.-
Požaživanje države za založene domene	2,138,377.163.-
Saldo raznih računov	6,484.239.84.-
	Din. 5,660.913.362.76.-

Narodna banka Kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Podružnica v Ljubljani

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Telefonska številka 261 in 413.

Delniška glavnica 50.000.000 — kron.

Rezervni zakladi 45.000.000 — kron.

Glavnica z rezervami 95.000.000 — kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah ter ekspozitura v Plju.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE